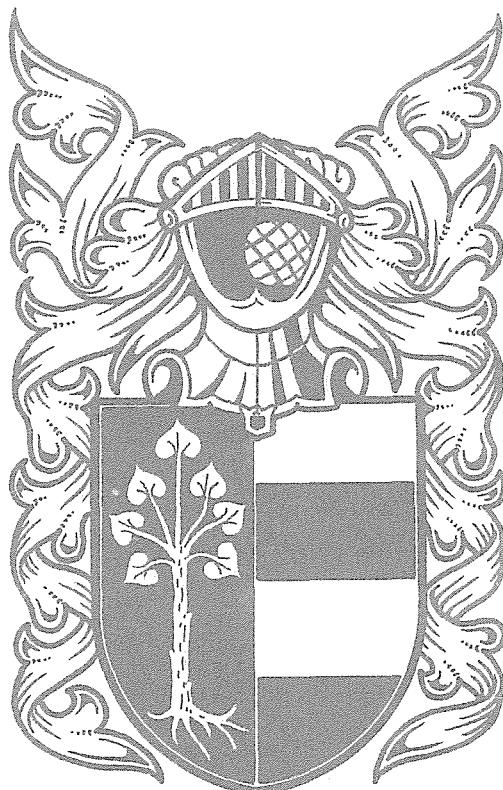

DŮM KULTURY ROH
KRÁLOVOPOLSKÉ STROJÍRNY BRNO

I N F O R M A C E

GENEALOGICKÉ
A HERALDICKÉ

2
1983

Z ČINNOSTI KLUBU

Výroční schůze klubu.

Dne 20.ledna 1983 jsme se sešli v sále Domu kultury ROH KSB na výroční člen-ské schůzi. Přivítali jsme na ní ředitelku Domu kultury s.Purketovou a s.dr.Sedláčkovou, pracovnici Domu kultury. Mezi hosty byli také s.Šefčík a dr.Balcárek ze Státního oblastního archivu v Brně.

Po schválení programu, volbě návrhové a volební komise vystoupili v krátkém kulturním programu manželé Košíkovi, členové Kapely z muzea, kteří přednesli ukázku ze svého repertoáru kramářských a folkových písni z Moravy.

Pak přednesl náš host univ.prof.dr. Josef Polišenský, DrSc., přednášku na téma Co nového v genealogii. Přednáška se setkala s živým zájmem a její text jsme otiskli v GHI 1983 č. 1.

Dále byla na programu obsáhlá zpráva předsedy s.Špirka o činnosti klubu za rok 1982. Z jeho zprávy vyjímáme:

Členské schůze se konaly jedenkrát měsíčně kromě prázdnin a byly na nich předneseny přednášky, jejichž resumé postupně vycházejí v GHI. Zvláštní zájem byl o přednášku dr.J.Perničky a s.J.Linharta o Kounicích a jejich hrobce a o besedu s Jiřím Loudou. Přednášky navštívilo celkem 330 osob.

Výborové schůze se konaly rovněž jedenkrát měsíčně, jedna byla mimořádná. Z výboru odstoupil z osobních důvodů dr.Plichta a byl kooptován Ing.J.Cenek.

Zástupci váboru se zúčastnili schůzek moravských genealogických a heraldických klubů v Olomouci dne 27.3. a 30.10.1982. Ke konci roku měl náš klub 128 členů.

V roce 1982 byly uspořádány tři zájezdy (Jindřichohradecko, Olomouc a Praha) a tři vycházky, z toho jedna společně s Klubem vojenské historie. I o těchto akcích byly podány zprávy v GHI.

V uplynulém roce byla vydána čtyři čísla bulletinu Genealogické a heraldické informace, dva itineráře k zájezdům a jako členská premié publikace Fr. Zvolského, Poznámky a doplnky ke znakům moravských měst a městeček II.

V dokumentačním archivu bylo k 15.1. 1983 evidováno 867 fotografií heraldických památek, na náruštu má zásluhu zejména s.J.Kronowetter. Kromě fotografií byla v zárodku vytvořena sbírka pečetí, pečetidel a odlitků pečetí (10 ks) a sbírka rodukmenů a vývodů (3 ks).

Předseda se ve své zprávě též podrobň zábýval činností našich členů mimo rámc klubu v genealogii, heraldice a příbuzných disciplínách, proto ji můžeme připomenout i na tomto místě.

S.Fr.Špirk je spoluautorem dějin Náměště nad Oslavou (v tisku). Přednášel také v Olomouci na členské schůzi genealogické a heraldické sekce Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci o dr.Fr.Dietrichovi a jeho synu, skladateli Ludvíkovi z Dietrichu.

Dr.J.Bílý publikoval ve Zpravodaji ostravského klubu GH, v Heraldické ročen-

ce 1982 a v denním tisku. L.Šebestík dokončil v roce 1982 práci o znaku města Modřic a postoupil ve zpracování dějin své obce.

O propagaci našeho klubu v jiných heraldických časopisech se zasloužil V.Walter. Dr.B.Kyjovská připravovala genealogicko-heraldické rešerše. Ing.J.Drépela pravidelně publikoval na stránkách denního tisku o dějinách Moravy a vydal 5.číslo Vánočního zpravodaje rodu Sedláčků z Telečkova. Dr.T.Krejčík se zúčastnil referátem slovenského sympozia o heraldice v Trenčíně, publikoval příspěvky v Heraldické ročence 1981, 1982 a rozsáhlou studii ve Sborníku archivních prací. Přednášel pro pobočku ČNS Heraldika v Praze a pro další pobočky v Brně, Jihlavě, Gottwaldově a v Ostravě.

Dr.I.Koláčný publikoval studii o odznaku brněnského ústavu šlechticen v časopise Drobná plastika. J.Kozel otiskl ve Vlastivědném věstníku moravském burcující článek o ochraně heraldických památek. J.Linhart přednášel 4.12.1982 na semináři k problematice koaličních válek ve Slavkově o osobě hr.Tiessenhausena, předlože postavy kn.Bolkonského v Tolstého románu Vojna a mír. Přednášel také ve Slavkově o genealogii Kouniců a Klub vojenské historie vydal jeho genealogickou studii o tomto rodě. Obálku k této publikaci vytvořil další náš člen J.Hanáček. Ozdobou ostravského Zpravodaje se stal Hanáčkův volný seriál erbů slavných osobností. J.Hanáček také přednášel v říjnu 1982 pro pobočku ČNS Heraldika v Praze. L.Ulrichová publikovala článek o pomníčcích se zna-

ky v Mokré Hoře v Lidové demokracii dne 21.7.1982.

Kromě toho byla provedena expertíza pro KSPPop v Brně a konzultován erb města Blanska na MNV v Blansku. S.Walter a Linhart byli jmenováni členy muzejní rady Historického muzea ve Slavkově.

O činnosti klubu je veřejnost také informována vývěskou.

Po zprávě o činnosti byly předneseny: zpráva o stavu hospodaření (Ing.Svoboda) a revizní zpráva (dr.Procházka), v níž bylo navrženo absolutorium stávajícímu výboru.

Do nového výboru byli zvoleni:
František Spirk (předseda), dr.Tomáš Krejčík (I.místopředseda), dr.Jiří L.Bílý (II.místopředseda), Vilém Walter (jednatel), Ing.Vladimír Svoboda (pokladník), ing.arch.Josef Křižan (referent pro zájezdovou činnost), dr.František Pícha (zapisovatel), dr.Mojmír Procházka a Pavel Skrla (revizoři). Aktivisty výboru byli schváleni Vl.Kučera pro zájezdovou činnost a Jiří Kronowetter pro práci v dokumentačním archivu.

Předseda klubu předal knižní dar dr.Jiřímu Plichtovi jako uznání za jeho dlouholetnou činnost ve výboru bývalé po-bočky GHSP a v našem klubu. Stejně byla oceněna činnost s.Věry Vozdkové. Knižní dar obdržel také s.Škrla za své vítězství v klubovém kvízu.

V závěru schůze proběhla krátká diskuze k přednášce prof. Polišenského a někteří členové vystoupili s dalšími podněty k práci v klubu.

Berthold Zankel:

Moje heraldická tvorba

Na únorové členské schůzi konané 15.2.1983 se našim členům představil olovoucký heraldik a numismatik Berthold Zankel, který hovořil o výtvarném pojetí heraldiky. I když jeho kresby erbů zatím neznáme z heraldických časopisů, nejsou odborné veřejnosti neznámé. Přítomní tak měli jedinečnou možnost pomocí epidiaskopu shlédnout reprezentativní vzorek jeho obálky tvorby, která na první pohled svým výtvarným pojetím navazuje na domácí tradice. Přednášející na souboru znaků knížecích rodin a některých rakouských rodů, žijících na našem území, dokumentoval svůj přístup k heraldické kresbě. V druhé části přednášky Berthold Zankel přiblížil posluchačům dějiny rodu Sylva-Tarouca a upozornil na jeho přínos k politickým a kulturním dějinám Moravy.

red.

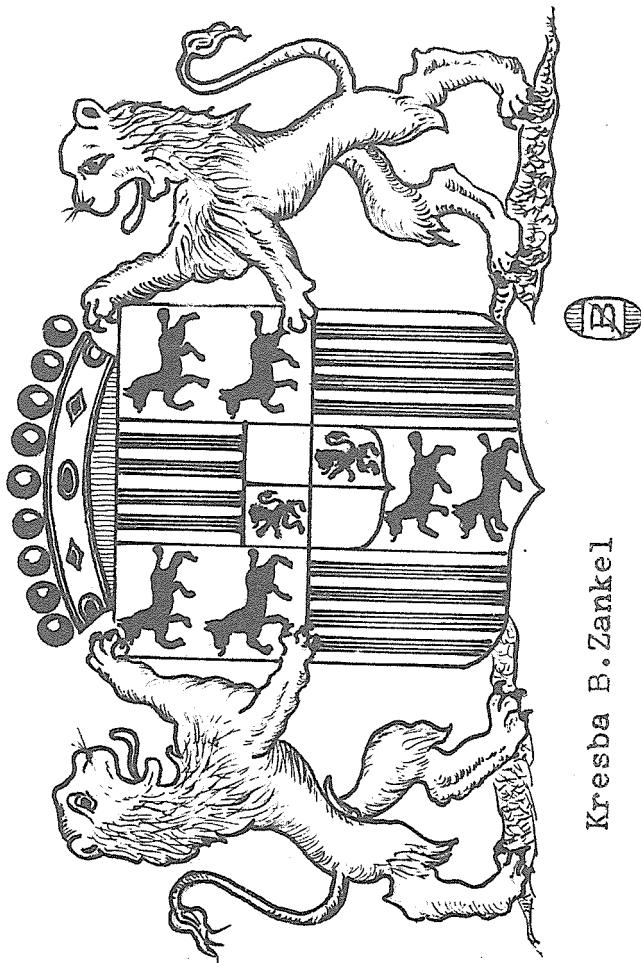
Rod Marie Havelkové - Štastné

Březnová přednáška (15.3.) byla věnována genealogii. Naše dlouholetá členka učitelka Bohuslava Štastná z Brna-Tuřan hovořila o svém rodu, který je považován za nejstarší kantorský rod na Moravě. Poukázala též na hudební nadání svých předků, kteří vynikli jako varhaníci a hudební skladatelé. Ukázky z rodové kroniky doplnila výkladem o jednotlivých osobách rodu Štastných.

Pěkný dojem z přednášky si odneslo též několik hostů, občanů Tuřan, kteří mají k historii své obce nejbliže.

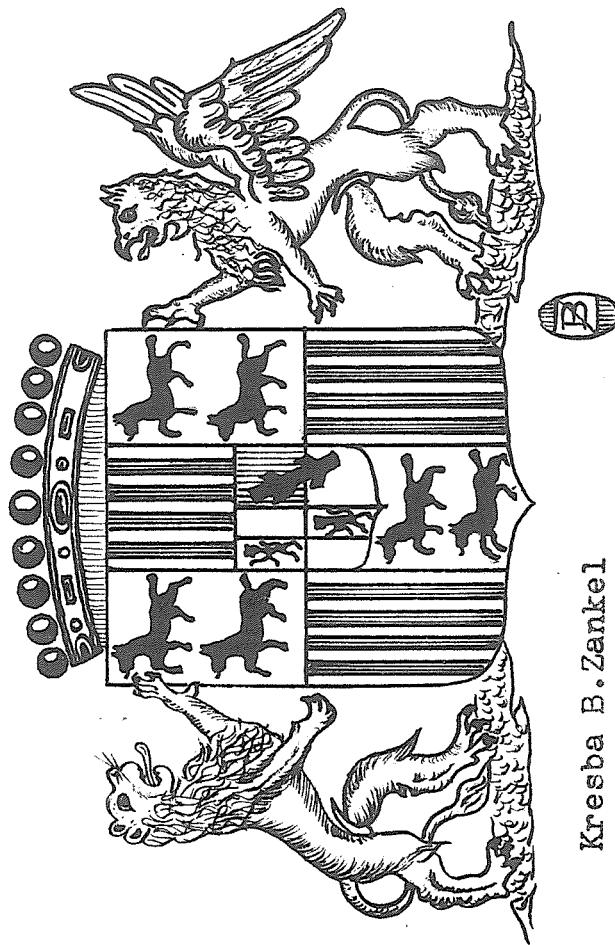
red.

ŘÍŠSKÁ HRABATA - SYLVA TAROUCCA

Kresba B.Zankel

HRABATA SYLVA-TAROUCCA-UNWERTH

Kresba B.Zankel

(popis erbů na straně 80)

ČLÁNKY A STUDIE

Komise pro znaky měst

Nepočítáme-li zájmové společenské organizace, mezi než náleží i náš Genealogický a heraldický klub, je jediným orgánem, zabývajícím se v ČSR heraldikou, komise pro znaky měst, ustavená v roce 1968. Podnětem k jejímu založení byl zákon o národních výborech č. 69/1967 Sb., podle něhož mají městské národní výbory i jimi řízené a spravované organizace právo všude tam, kde není předepsáno užívání státního znaku, právo užívat znaku města. Podobu znaku mají konzultovat s příslušnými okresními archivy. To vedlo archivní správu ministerstva vnitra ČSR k ustavení komise pro znaky měst, která je podle svého jednacího řádu poradní komisí ředitele archivní správy pro posuzování odborných otázek, týkajících se ztvárnění a úprav znaků měst v České socialistické republice.

Podle svého jednacího řádu komise zpracovává z hlediska ideového, obsahového, historického a heraldického odborná vyjádření k městským znakům podle požadavků národních výborů, poskytuje v záležitostech městských znaků odborná dobrozdání i jiným orgánům a organizacím, doplnuje a zpřesnuje základní dokumentaci k městské heraldice a tím přispívá k rozvoji vědeckého bádání na tomto úseku, publikuje výsledky své činnosti v odborném tisku a všeestranně přispívá k popularizaci městské heraldiky.

Členy komise jmenuje a odvolává ředitel archivní správy MV ČSR. Jsou vybí-

ráni z řad pracovníků archivní správy, státních archivů a archivů národních výborů, osob, které svým studijním nebo pracovním zaměřením nebo odbornými znalostmi mají úzký vztah k městské heraldice. Členství v komisi je čestné.

Komise jedná v plenárním zasedání. Schází se podle potřeby a svolává ji se souhlasem ředitele archivní správy MV ČSR její předseda, který stanoví program jejího jednání. Plenárního zasedání se mohou zúčastnit i další odborní pracovníci přizvaní předsedou komise, případně ředitelem archivní správy. Závěry jednání jsou přijaty, vysloví-li se pro ně nadpoloviční většina přítomných členů.

Činnost komise zabezpečuje archivní správa ministerstva vnitra ČSR.

Předsedou komise pro znaky měst se stal tehdejší ředitel Archivu hlavního města Prahy PhDr. Jiří Čarek, členy jsou dva vedoucí odborní pracovníci archivní správy MV ČSR, vedoucí odborný archivář Státního oblastního archivu v Plzni a ředitel Okresního archivu v Liberci, autor knihy o znacích severočeských měst. Oba moravské kraje zastupoval v komisi ředitel Archivu města Brna doc. PhDr. Jaroslav Dřímal, po jeho úmrtí byl na zasedání komise zván vedoucí odborný archivář Státního oblastního archivu v Brně PhDr. Ivan Starha, který byl 24. července 1978 jmenován řádným členem komise.

Po vzoru české komise pro znaky měst byla zřízena později heraldická komise ve Slovenské socialistické republice. Tu se podařilo konstituovat jako komisi mini-

sterskou a zastupitelskou se širší působností, než má komise české.

Za prvních 10 let své činnosti, kdy bylo třeba komisi svolávat v poměrně častých termínech, projednala česká znakové komise 57 návrhů nových znaků a 26 návrhů na změnu znaků starých, spolupracovala s Českou národní radou při heraldické výzdobě stropu zasedací síně, při tvorbě známek i pohlednic. Velmi důležitým úkolem byla příprava kodexu městských znaků, který by měl přijít na knižní pulty v roce 1985.

Právě v souvislosti s přípravou zmíněného kodexu korespondovala znaková komise se všemi městskými národními výbory v ČSR a nechala si od nich odsouhlasit správnou podobu městského znaku. To je zřejmě hlavním důvodem poměrně řídkých schůzek (1 - 2 krát ročně) komise v posledních letech, kdy se projednávají pouze znaky nových měst a některá konzultativní agenda.

Ivan Štarha

Jean Boudet, hrabě císařství a jeho úmrtí v malém moravském městě:

Erbovní sešit č. 10 z června 1971 přinesl článek Ikai Štafla s názvem Generál "Velké armády", kterým autor připojil literaturou opomíjené úmrtí napoleonského generála, barona Edmonda d'Esclavin, v Chlumci nad Cidlinou.

Jde jistě o případ v českých zemích poměrně vzácný, i když ne zcela ojedinělý, o čemž svědčí smrt divisního generála Jeana Boudeta, hraběte císařství, k níž došlo v Moravských Budějovicích roku 1809.

Jean-Jeanti Boudet se narodil v Bordeaux dne 9.února 1769 (1). Patřil jako mnoho jeho současníků k vojákům, jimž úspěšné boje revoluční a později bonapartistické Francie proti starým evropským monarchiím dopomohly k oslnivé kariéře. Již roku 1793 velel praporu, vyznamenal se se roku 1794 v námořních bojích proti Angličanům dobytím ostrova Guadeloupe v Malých Antilách, v italské válce roku 1800 byl již divisionářem a během bitvy u Marenga převzal po smrti generála Desaixe velení nad armádním sborem. Generál Boudet byl také účastníkem tažení proti San Domingu a roku 1802 dobyl města Port-au-Prince (2).

Věrný stoupenec císaře Francouzů byl odměnován jak hmotně, tak i čestně: na základě patentu ze dne 10.září 1808 se stal hrabětem císařství. To se však již blížila čtvrtá válka proti Rakousku, v níž generál hrabě Boudet dobyl největší slávy, jež ho stála i život. Nejprve došlo ve dnech 21. a 22.května 1809 k bitvě u Aspern, v níž Boudet hájil vesnici Esslingen proti vojsku rakouskému a zajišťoval tím ústup poražených Francouzů na dunajský ostrov Lobau. Zřejmě za zásluhy v tomto boji byl Boudet již 2.června 1809 jmenován velkodůstojníkem Čestné legie, čímž jeho kariéra vrcholila.

Další průběh rakousko - francouzské války je dostatečně známý, takže jej uvádím pouze heslovitě: Rakušané nedokázali vítězství u Aspern využít, Napoleon znova překročil Dunaj, dne 5.července 1809 zvítězil u Wagramu a poražené vojsko arciknížete Karla ustupovalo na Moravu. Zatím co

rakouská artillerie a vozatajstvo se chvatně přesunovalo přes Moravské Budějovice a Želetavu k Jihlavě, došlo u Znojma ještě k jedné, pro Rakušany nešťastné bitce, dne 11. července, při níž pro vydatný děšť a bouřku bylo bojováno pouze bodáky a šavlemi. Tentýž den bylo na nátlak císaře Františka I. uzavřeno ve Znojmě příměří, dle jehož podmínek vítězní Francouzové obsadili celý kraj Znojemský a část Brněnského a setrvali zde až do počátku listopadu (3). Ukončení válečného stavu bylo stvrzeno tzv. mirem vídeňským dne 14. října 1809.

Zatím co francouzská armáda dosáhla dalšího triumfu v boji proti Rakousku, blížila se již poslední hodinka hrdiny od Aspern, generála Jeana Boudeta, který ukončil svůj život v Moravských Budějovicích a tamtéž byl pochován na starém hřbitově před budovou nynějšího gymnasia (4). V určení přesného data úmrtí se autoři rozcházejí, nepochybně k němu došlo za času francouzské okupace jihozápadní Moravy, tedy od července do listopadu 1809 (5). Úřední zpráva uvádí jako příčinu smrti "nervovou horečku svalstva, způsobenou velkým válečným vyčerpáním a výronem krve do prsou", neoficiálně prý Boudet spáchal sebevraždu ze zármutku a zoufalství nad znělým se Napoleonovi.

Znak Jeana Boudeta, hraběte císařství, byl typickým produktem úpadkové heraldiky napoleonské novošlechty: na čtvrceném štítku celé první pole vyplňuje funkční znamení hraběte - vojáka, t.j. na modré zlatý vztyčený meč; 2. pole stříbrné se zelenou horou, na ní červeně hořící hradby, z nichž táhne černý kour, vpravo černá palma; 3. pole stříbrné s černým kanonem na zelené

půdě, zleva přirozeně zbarvená palma, zprava modré moře; 4. pole červené se stříbrnými rozpjatými orličími křídly. Nad štítem hraběcí biret s pěti pera, z nichž vycházejí stylisované listy (6).

Závěrem uvedeme, že v případě hraběte Boudeta šlo o šlechtictví dědičné, z doby II. císařství je znám jeho syn Louis Auguste hrabě Boudet (nar. 28.srpna 1803), vládní rada a poslanec za departement La Dordogne v období 1864 – 1870, který zemřel 25.května 1886. Ženat byl se slečnou de la Chapelle de Bealieu, s níž měl syna Georgese, ten však zemřel před otcem dne 21.listopadu 1868 (7).

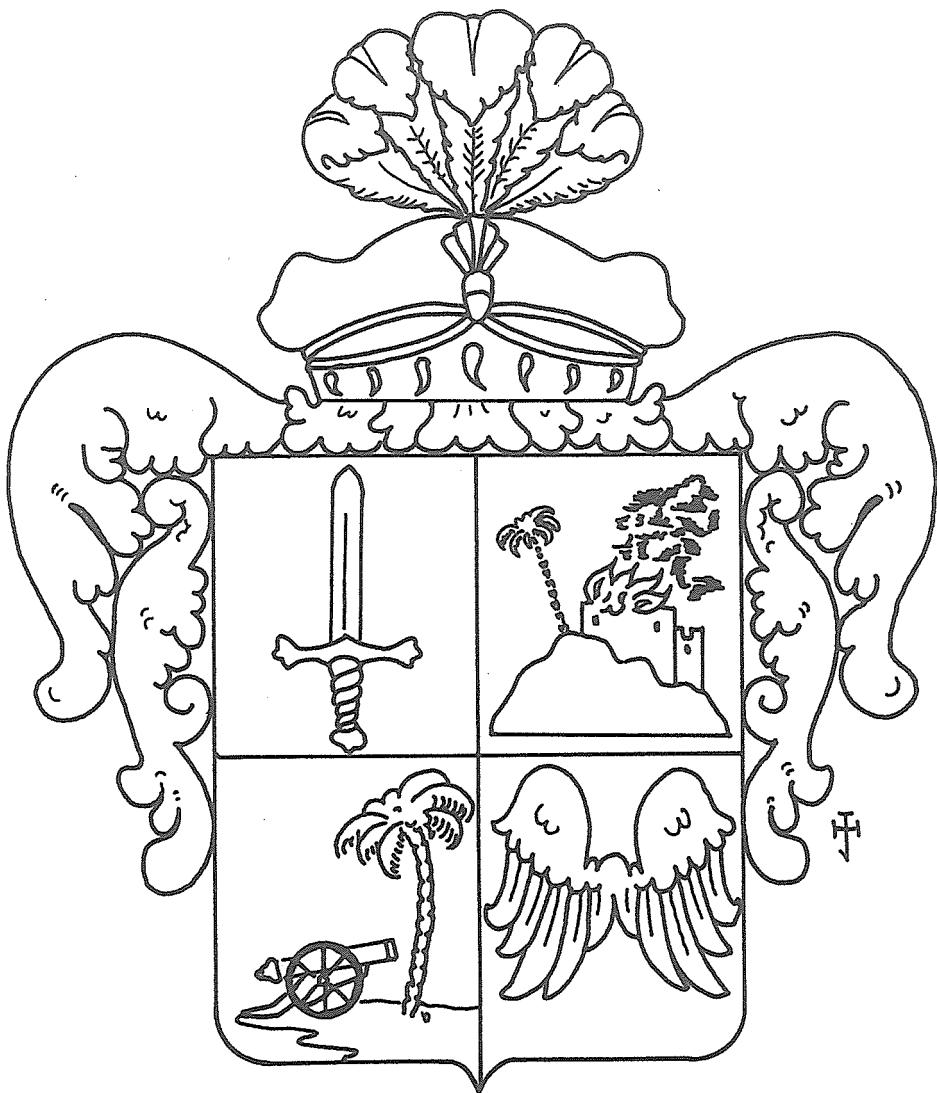
- 1) Toto časové určení uvádí Georges Six v "Dictionnaire biographique de généraux et admirals français de la révolution et de l'empire" – Paris 1934, zatím co Albert vicomte Revérend v "Armorial de l'empire" udává totožné datum roku 1768.
- 2) Základní údaje o vojenských zásluhách Boudetových jsou převzaty z příslušné pasáže Ottova slovníku naučného (díl IV., str. 477).
- 3) Údaje o válečných událostech na jihozápadní Moravě čerpány z "Nástinu dějin Mor.Budějovicka a Jemnicka" od prof. Františka Jecha, obsaženého ve "Sborníku vlastivědných statí o politickém okrese Mor.Budějovickém" – 1927.
- 4) Hřbitov byl zrušen okolo roku 1918 a přeměněn na park.
- 5) Revérend v "Armorial..." uvádí datum 14.července, Jech v "Nástinu ..."

13. srpna, Six v "Dictionnaire ..." 14. září 1809. Ani místo úmrtí není u Sixe uvedeno správně: Budweiss (Bohéme), ačkoliv německý název Mor.Budějovic je Mährisch Budwitz, zatím co Budweiss jsou České Budějovice.

- 6) Dle J.A.Kovaříka - "Napoleonská heraldika a šlechta císařství" (článek z Heraldické ročenky 1975) - hrabata používala černý biret se sponou zlatě - stříbrně dělenou a lemem z obráceného hermelínu, 5 stříbrných pštrosích per a na každé straně štítu po jednom zlatém a jednom stříbrném listu namísto přikryvadel.
- 7) Údaje dle Revérenda: "Armorial ..."

Za nevšední ochotu při poskytnutí údajů z francouzské literatury děkuji toužitou cestou panu Gérardu de Villeneuve, řediteli "L'Intermédiaire des chercheurs et curieux". Můj vděk náleží také pánum JUDr. Jiřímu Sucháňkovi z Černošic a Jiřímu Hanáčkovi z Brna za pomoc a zprostředkování odborného překladu z francouzštiny.

Mojmír Chromý

Znak JEANA BOUDETA

Turci v Tuřanech

Matričních zápisů bylo u nás málodky náležitě využito po stránce historické i demografické. Čekají proto stále na své objevitele. I když se v novější době překrývají s údaji obsaženými ve sčítacích operátech, neztratily ani tak na ceně. Jsou stále ještě s to doplnit a upřesnit mnohá nám ještě ne zcela jasná osobní data.

Takřka primární význam mají pro dobu předtereziánskou, neboť dochovaný spisový materiál není ještě tak úplný, aby nás zcela uspokojil. Zvláště cenné jsou matriky u poutních kostelů. Zápisu v nich obsažené se týkají křtenců, sezdaných i zemřelých z mnohem širšího okruhu. Setkáváme se v nich s údaji o osobách, po nichž se marně pádime v matrikách jejich farních obvodů. V matrikách poutních kostelů se seznamujeme s osudy šlechtických a měšťanských osob, které toužily po tom, aby své vrcholné životní okamžiky prožily anebo dokončily ve stínu proslaveného poutního chrámu. V poutních chrámech se odbyvaly též neobvyklé křty i snatky. Uvědomíme-li si tuto skutečnost, pochopíme, proč v tuřanských matrikách z posledních dvou desíti letí bouřlivého 17. století se setkáváme též se zápisu o křtu zajatých Turků zdržujících se na Moravě.

Úkolem mého příspěvku je podat rozbor a výklad sedmi zápisů v tuřanské matrice (1) křtenců. Jeden zápis se týká chlapce ostatní děvčat (viz tabulka). Ta-to okolnost je zajímavá. Až dosud se mělo za to, že se k nám mohli dostat pouze zajatí příslušníci turecké armády a jejich

pomočných sborů (2). Nedostatkem zmíněných zápisů je jejich neúplnost. V rubrice rodný původ není nic o rodinném prostředí, z něhož vyšli. Není ani uveden otec či matka. V zápisech chybí příjmení nebo přízvisko. Místo otce a matky je uveden kmotr nebo vlastník křtěnce. Nešlo asi ve všech případech o příslušníky tureckého etnika. Tomu odpovídá poznámka křestan a krestanka u prvních dvou zápisů. V obou případech šlo patrně o doplnkový křest. Protože po křtění jinověrců bylo samo o sobě jistým pastoračním úspěchem, ve většině případů obřad vykonal superior jezuitské rezidence. Zajímavé je sledovat, u koho se křtění zdržovali. Takové vlastnické nebo zaměstnanecké určení chybí u prvních dvou zápisů. Kmotrem Františka Antonína byl Bedřich František Miniati, stájmistr olomouckého residenčního kanovníka Jiřího Bedřicha svobodného pána ze Salburgu a kmotrou byla šlechtična Marie Kateřina Mühltaferová z Brna. U Marie Alžběty byli kmotry tuřanský farář Ondřej Groger a Marie Alžběta Michálková z Brna. Domicil kmotrů nasvědčuje, že oba pokřtění se zdržovali v Brně (3). Obdobně tomu bylo i v dalších případech. Nepřímo to prokazují kmotři, Anna Kateřina hr. z Magnis a její syn Josef Antonín, kteří měli vztah jak k Brnu tak k Tuřanům (4).

Věk lze předpokládat jen u dvou pokřtených dívek. U Anny Kateřiny je uvedeno označení "filia", které nasvědčuje tomu, že byla mladšího věku. Pocházela z Bělehradu (upadla do zajetí poz. red.) a zdržovala se u pána z Deblína. Obdobně lze mladší věk předpokládat u Marie Char-

loty Aurélie, které je v zápisu označena "Mandl". Jak se dostaly tyto dívky do zajetí lze jen předpokládat. Pravděpodobně šlo o dcery vojáků, které podle dobového zvyku společně prodělávaly vojenské tažení.

Závěrem bych chtěla dodat, že Turky v Tuřanech kromě těchto zápisů připomínají též šátky na hlavu z tuřanského kroje, které se nazývají turecké a též ohlasy v lidových písničkách (5).

Poznámky:

- 1) Archiv města Brna, matrika M 21 - 1.
- 2) K tomu cituji názor Doc.dr. Richarda Pražáka CSc., vedoucího katedry balkanistiky a hungaristiky FF UJEP, který mi dne 4.5.1976 napsal: "Závěrem možno říci, že příslušníci Osmanské říše se k nám mohli dostat dvojím způsobem. Jednak jednotlivci i skupiny obchodníků, kteří se usazovali hlavně na Slovensku, ale snad i na Moravě od druhé poloviny 17.stol. V úvahu přichází, že šlo o osoby feudálně závislé, které přišly do našich zemí v doprovodu panstva, (a to se zřejmě vztahuje na některé případy), do jehož služeb se mohly dostat nejrůznějším způsobem. Jedenalo se často o více či méně skryté otroctví, které se vyskytovalo v habsburské monarchii ještě i v 18. a první polovině 19.stol., což dokládá ve své studii "Sklaven im alten Österreich" Hans Leo Mikolatzky ve sborníku Otázky dějin střední a východní Evropy, Brno, 1971 str. 69-83, jak často se ve službách panstva objevovaly turecké otroci

kyně. Možná, že i tento jev by nám vysvětlil i příchod zmiňených "Turkyn" do Tuřan".

- 3) O možnosti, že se Turci mohli dostat do Brna svědčí náhrobek císařského poštmana v Brně Jana Jiřího Metzgera z Metzburka (*1623 - +1698), kde se uvádí, že byl dvakrát v císařském poselstvu v Cařihradě a za velkého tatarského vpádu na Moravu v roce 1663 pronikl v přestrojení nepřátelským ležením a byl prvním, který přinesl do Vídně zprávu o této blížící se pohromě, kdy zmíněné město bylo v roce 1683 obléženo Turky.

Volný překlad latinského nápisu na náhrobku (přeložil PhDr. Jaroslav Vodička)

Prchej poutníku,
hle, za tebou je bledý kůň
a kdo sedí na něm
jeho jméno je smrt (sk.apošt. 6.3)
před ní jde 75 letý
převznešený a urozený pán
Jan Jiří z Metzburgu
ve 43 letech v Brně císařský
poštman
v 39 letech radní a primátor
předtím
až k Ottmanské Portě
s nejvznešenějšími muži
a vyslanci Rímské říše
panem hrabětem de Leslie
a panem baronem z Schwarzenhornu
připojen k vznešeným
za času tatarského vpádu
tajný posel Moravanů k císaři.
atd.

Příloha: VÝTAH Z KŘESTNÍ Matriky

1687 27.Marty	Franciscus Antonius ex Turca Christianus	Duus Fridericus Franciscus Minicati praef. stabuli Illustr. et Reved. D. Comitis á Salzburg, can. Olom. x/	Nobilis virgo Maria Catharina Mühlthalerin Brunensis Patrini
1687 28.Aprilis	Maria Elisabeth ex Turca Christiania	R.D. Andreas Gröger Parochus Turzan Patrinus	Dna Maria Elisabeth Michalikin Brunensis Patrina
1691 1.Januarij	Anna Catharina	nata Belgrado Turcika filia detineus apud Dominium Deblin Bruna	Domina Comitissa Anna Catharina et Dominus filius Dominea Comitiss Antonius Josephus Straznitio de Magni
6.Dito	Maria Anna Catharina	Nata Belgrade eine Türkkin des Herrn Wencelsberg xx/ Schlapaniccio	Domina Comitissa Anna Catharina et Filius Antonius Josephus Straznicio de Magni
12.Februa- rij	Anna Maria Francisca Nata Belgradio	türkin einen Soldaten Herrn mit Nahmen Joannes Richter Heer- Fendrich	Domina Comitissa Anna Catharina et Dominus filius Josephus Antonius Straznicensis
1692 12.April- lis	Anna Catharina Ewa Rozina	Türkine Rozena Z budina	Dna Comitessa Anna Catharina, et Dus Filius Josephus Antonius et Magni Stražnicio
1699 11.Martij	Baptizata Maria Scharlata Amelie	Die Türklich Madl Von Griekusch Weissenburg	Patrinus Dns Gregorius Hiller ein Corporal Von Stierheymbis- chen Regiment, uxor ejus Barbara

Správně: x/ Jiří Friedrich sv.p. z Salzburg, r.1665 jmenován residenčním
kanovníkem. STOAR Brno, Sbírka rukopisů G 10 1366

xx/ D.Joannes Franciscus de Wenzelsberg feudi Dns Schlap.D.
Zuzanna Renata Conjur ejus, Matrika, M, 471 Šlapanice str. 95
STOAR Brno

Členové Metzgerovy rodiny přichází též v tuřanských matrikách. Jako kmotra Anna manželka Jana Jiřího Metzgera (AMB, matrika M 21-1, list 46, č. 16, zápis 5.5.1676). Dne 21.8.1689 se zde vdává dcera Jana Jiřího Marie Barbora (AMB, matrika M 21-1, list 211).

- 4) Anna Kateřina hr. Magnisová žila v domě vedle jesuitské residence v Tuřanech.
- 5) V písničkách se obráží přítomnost Turků na Moravě, kteří v některých krajích byli větší pohromou než třicetiletá válka. (Např. Belegrad, Za Turka provdané, Bojovnice).

Bohuslava Šťastná

POPIS ERBŮ (ke straně 66 a 67)

Sylva Tarouca - mají štit dvojím štípením a jedním dělením rozdělen na šest polí se čtvrceným srdečním štítkem, v němž v 1. a 4. stříbrném poli je červený lev, 2. a 3. pole je prázdné a zlaté. 1. 3. a 5. pole velkého štítu je zlaté s dvěma nad sebou běžícími červenými vlky a 2. 4. a 6. pole je zlaté se čtyřmi červenými kůly. Na štit je postavena hrabecí korunka a po bocích ho drží dva zlatí lvi.

Sylva Tarouca Unwertenh - mají velký štit stejný jako shora. Srdeční štítek je půlený, vpravo čtvrcený 1. 4. stříbrné s červeným lvem, 2. 3. je prázdné a zlaté. Vlevo je pole červenostříbrně dělené s kosmou černou ostrví. Štit drží zprava lev, zlevy gryf.
Pramen: H. Kadich - Der Mährische Adel Norimberk 1887.

Rodopisný význam pozůstalosti Bruna Mořice Trappa uložené v Archivu města Brna

Pojmy jako rodina Trappova, Mořic Vilém Trapp či Bruno Mořic Trapp nejsou v brněnském povědomí příliš známy. A přesto se tato rodina významným způsobem zapsal do brněnské historie. Syntetické dílo o ní nemáme, ale můžeme si učinit představu o její činnosti z informací uveřejněných a biografických lexikonech (1) a o nejvýznamějším z nich Mořici Vilému Trappovi z úvodu Václava Halamy k inventáři jeho pozůstalosti v Moravském muzeu (2).

Vzhledem k tomu, že Halamův příspěvek přehledným způsobem pojednává o životě Mořice Viléma a jeho odborné činnosti, odkazuji na tento pramen. Ve svém příspěvku bych se chtěl zabývat méně známými osudy Bruno Mořice Trappa. Prameny, jež tyto osudy objasňují, se nachází v jeho pozůstalosti, která je uložena v Archivu města Brna.

Informace o Trappově rodině nám též rozšířují Katastry osob do Brna příslušných (Domovské právo), uložené v Archivu města Brna (3). Z nich se dovídáme, že Mořic Vilém Trapp se narodil 27. ledna 1825 ve Vodnanech. Jeho otcem byl Václav Trapp (4) a bratrem Quido Trapp narozený roku 1830 v Kašperských Horách, který také žil v Brně. Quido Trapp byl povoláním fotograf a zanechal po sobě některé zajímavé fotografické snímky Brna, např. snímek kostela sv. Mikuláše na náměstí Svobody, který byl zbořen v roce 1870. Sčítání lidu (5) nám prozrazuje, že oba bratři bydleli v Brně již roku 1857.

Není známo z jakého důvodu přišli do Brna, zda společně nebo postupně. Mořic Vilém Trapp zemřel svobodný dne 27.května 1895. Žil ve společné domácnosti se sestrou Rosou, která zemřela v roce 1897. Quido Trapp měl se svou manželkou Antonií (6) tři děti: Marii nar. 1870, Bruna Quida nar. 1880 a Ervina Quida nar. 1884. Poslední Ervín Quido po vzniku ČSR opcí získal dne 21.března 1921 rakouské státní občanství a odstěhoval se z Brna.

Bruno Quido Trapp se snažil pokračovat v práci svého strýce, který se jako kustod Františkova muzea věnoval regionální historii, avšak jeho úrovně nedosahoval. Jen prostým srovnáním literární produkce (7) zjišťujeme, že Bruno Quido má pouze tři historické studie (8) oproti dvaceti titulům strýcovým a při porovnání odborných článků je rozdíl ještě výraznější.

Vztah synovce k strýci a kmotru v jedné osobě byl asi hodně obdivný, protože Bruno, mající původně druhé jméno Quido si je přeměnil na Mořic (Moriz, Mau-ritz). Změnou jména chtěl patrně na sebe upozornit prostřednictvím slavnějšího strýce.

Bruno Mořic Trapp podle údajů Domovského práva (9) úředník příslušný do Brna a v Brně bydlící se oženil 18.června 1927 u sv. Jakuba v Brně s Josefou roz. Pfannou z Pohořelic. V Brně žil ještě v roce 1945. Je uveden na Listu pro domácnost (karta evidence podle potravinových listů) i s manželkou. Bydlel na ulici U solnice 14, dnešní ulice Solniční. Touto zprávou údaje o něm v Archivu města Brna končí.

Také osudy jeho pozůstalosti jsou nejasné. Nemáme totiž zprávu, jak se do městského archivu dostala, zda po jeho odchodu z Brna byla převzata tehdejšími vedoucími Archivu města Brna Pazeltem a Dosoudilem nebo do něj vplynula jako konfiskát po roce 1945.

Pozůstalost není uspořádána a z tohoto důvodu též není badatelům přístupná. Je uložena v prostorách Archivu města Brna na Nové radnici v tuhých kartonových obalech. Záznam o ní je na fondové kartě Archivu města Brna pod heslem Bruno Mořic Trapp, značka fondu T 43, časový rozsah 19. a 20. století. V záznamu je charakterizován jako amatérský vlastivědec a sběratel. Zejména označení sběratel vystihuje jeho činnost, vždyt po sobě zanechal 307 kartonů materiálu o délce 21 běžných metrů. Při tak velkém množství archiválií se dá předpokládat, že do ní alespon částečně vplynuly pozůstalosti jeho otce a strýce. Ve fondu jsou uloženy osobní a rodové doklady, výstřížky z novin a časopisů (ty především) a různá excerpta vlastivědná, biografická, rukopisná, pojednání a opisy některých údajů. Fond se člení na Archiv, Moravu, Židy, Brněnské divadlo, Numismatiku, Kosmos, Přírodu, Pošty, Moravská města, Brno, Světovou válku a kartony označené abecedními písmeny. V nich jsou uvedeny významné osobnosti politického, kulturního, společenského a vědeckého života seřazené podle abecedy, přičemž je zachycen celý německy mluvící okruh, nejen oblast bývalého Rakouska-Uherska. Jako informativní pramen má tedy pozůstalost značnou cenu.

Jiří Adámek

Literatura:

- 1) Mährens Männer der „Gegenwart“, Biographisches Lexicon, Fünfter Theil, Brunn 1892, „str. 121 a dodatek tamtéž, str. XI; Mährens Männer der Gegenwart, Biographisches Lexicon, Zweiter Theil: Staats-, Landes- und Gemeinde- Functi- onäre. Von Hermann Heller, Brno 1888, str. 101.
- 2) A - l, Muzejní pozůstalost M.W.Trappa, adjunkta a kustoda Františkova muzea v Brně (1856) 1859 - 1895
Zpracoval V.Halama. Archiv Moravského muzea v Brně. Brno 1980. Rozmnoženo.
V.Halama: Pozůstalost kustoda Františkova muzea Mořice Viléma Trappa v archivu Moravského muzea.
In: VVM, Brno, r.XXIV, 2, 1982,
str. 233 - 4.
- 3) Katastry osob do Brna příslušných (Domovské právo), Archiv města Brna, řazené abecedně ve dvou řadách. Katastry jsou velmi důležitým pramenem pro výzkum pohybu obyvatelstva města Brna.
- 4) Otec lékárník pocházel z Vodňan.
- 5) Sčítání lidu 1857, Archiv města Brna.
- 6) Byla dcerou zednického políra Františka Krále, usedlého v Brně.
- 7) Viz poznámka 1.
- 8) Hlavní práce B.M.Trappa jsou:
Geschichte des Postwesens in Brünn.
Brunn 1911.
Die Freimauerloge zu den wahren vereinigten Freunden im Orient zu Brünn.

Die St. Wenzel oder lange Brücke in
Alt Brunn In: Deutsche Heimat Jhr. 18,
1932 s. 253 - 258.

9) Viz poznámka 3.

Příklad členění z B.M.Trappovy pozůstalosti

Příloha I

(obsahuje záznamy osob z jedné krabice)

Ebel František

Ebel Jakub, Dr.

Ebenhoch Alfred, Dr.

Eber Elk

Eber Josef

Eberding Gustav Alexander

Eberl (podrobněji příloha II)

Ebermayer, Dr.

Ebens Jiří

Ebersteller Oskar, univ.prof.Dr.

Eberstein Jan, svob. pán von

Ebert (viz příloha II)

Eberwein Wolfgang

Ebner Exchenbachová Marie

Eccher Alfred, šlechtic

Eckelt Hugo, plukovník

Eckener Hugo, Dr.

Ecker Stanislav

Edelmann Richard, prof. Dr.

Edison Tomáš Alva, junior

Edison Tomáš Alva, senior (fotodokumentace o něm a jeho pobytu v Brně + články o něm a jeho životě)

Příloha III

(obsahuje záznamy osob ze dvou obálek
uvnitř krabice)

1. obálka:

Eberl Herman, Dr. vrchní štábní lékař
Eberlová Marie, von
Eberle František, asistent na technice
v Brně
Eberle Vincenc, lékárník v Třebíči
Eberle Josef, vrchní zemský rada

2. obálka:

Ebert Karel Egon
Ebert Raul
Ebert Adolf
Ebert, říšský president
Ebert Otto, Dr.
Eberth Karel Josef, prof. Dr.

HERALDICA BRUNENSIS I.

Znaky významných brněnských osobností (3)

Antonín Richter (? - 1765) známý brněnský varhanář. Jiří Sehnal uvádí, že údajně pocházel z Lince a snad již kolem roku 1712 se vyučil u J.D.Siebra v Brně varhanářem (1). Po roce 1719 působil jako mistr varhanář v Brixenu a v Jižním Tyrolsku. V červenci v roce 1723 po smrti svého bývalého mistra přichází do Brna, kde vidí možnost vést jeho dílnu. V duchu tehdejších zvyklostí se dne 7.1.1724 oženil v Brně u sv.Jakuba se Siebrovou vdovou Dorotou. Z tohoto manželství měl pět dětí. Roku 1728 je Antonín Richter uváděn v cechu truhlářů a varhanářů, jako brněnský varhanářský mistr. Je zajímavé, že měšťanské právo v Brně získal až v roce 1741. Snad to souvisí s tím, že v roce 1735 vykonává funkci rychtáře na brněnském předměstí Velká Nová Ulice (2). Po smrti manželky Doroty (asi 1737) se dne 20.5.1738 znovu oženil v Tuřanech s Annou Klárou Koplovou, se kterou měl nejméně jedno dítě.

V první polovici 18.století byl Antonín Richter velmi žádaným a ceněným varhanářem. Známe jeho 21 prací. Domohl se též značného jmění, jak o tom svědčí skutečnost, že v roce 1760 věnoval 5000 zl. na zřízení kaplanství u kostela na Křenové ulici. V porovnání s jeho bývalým mistrem však zenit jeho dílny nepřekročil (3).

Měšťanský znak Antonína Richtera známe ze dvou typářů. Z prvního typáře by-

la pořízena pečet ze dne 13.1.1735 (4). Je přitištěná, červená, oválného tvaru o rozměrech 15 x 13 mm. V pečetním poli ohraničeném jemným vavřínovým věnečkem se nachází znak skládající se z oválného štítu, v němž je pět varhaných pišťal (krajní jsou nejkratší a prostřední nejdélší). Na štítě je postavena korunovaná turnajská přilbice s přikryvadly. Za klenot je vyrůstající muž oděný v župici, který drží v pravici ladící růžici (5) a levici má v bok. Po bocích klenotu jsou písmena A R.

Jinak řešený je asi pozdější typář, který známe z pečeti ze dne 17.5.1749 (6). Tato pečeť je přitištěná, červená, oválného tvaru o rozměrech 19 x 18 mm. V pečetním poli ohraničeném perlovcem je vlevo otočená postava vojáka v antické zboji, který drží v pravici ladící růžici. Levou rukou se opírá o oválný štít, v němž je pět varhaných pišťal (uspořádané podobně jako u typáře I). U hlavy vojáka jsou písmena A R.

Jiří L. Bílý

Poznámky:

- 1) Jiří Sehnal, Varhanáři na Moravě 1500 - 1880, 2.část M-Z, In: Časopis moravského muzea v Brně, 1980, roč. LXV.
- 2) Archiv města Brna, Zbytky registratur - testamenty, testament Anny Marie Blaschkové ze dne 13.1.1735.
- 3) Viz poznámka 1.
- 4) Viz poznámka 2.
- 5) Ladící růžice (Stimmhorn) se používala

ke zvětšování nebo zmenšování průměru
píšťaly. Za identifikaci nástroje děkuji dr. Jiřimu Sehnalovi, CSc.

- 6) Archiv města Brna, Zbytky registratur
- testamenty, testament Marie Terezie
Bolckové ze dne 17.5.1749.

MUDr. Arnošt Karel Rincolini
(1785 - 1867) významný brněnský lékař (1).
Pocházel z brněnské městanské rodiny. Jeho otec Arnošt Rincolini dne 22.5.1758 získal v Brně městanské právo a vlastnil dům na Uhelném trhu (dnes Kapucínské náměstí) (2). Byl dvakrát ženat. Jeho první manželka Eleonora roz. "Suchin" zemřela v roce 1777 (3). Z dětí Arnošta Rincoliniho známe Annu (1776 - 1833), Kláru provdanou za Arnošta Weidlicha, Julii, Eleonoru a již vzpomenutého Arnošta Karla (4). V Brně působil jako městanský ranhojič neboli chirurg. V šlepějích otce šel Arnošt Karel, který v roce 1808 dosáhl doktorátu na lékařské fakultě ve Vídni. Usadil se poté v Brně a jako sekundář brněnské nemocnice za spolupráce s ranhojičem F. Clavingerem založil v roce 1809 soukromou nemocnici pro chudé děti, kterou později převzal Ženský dobročinný spolek (5). Později se Arnošt Karel Rincolini stal fyzikem zemské trestnice (6). Z práce v tomto prostředí vytěžil vědecké poznatky, které publikoval v práci "Ueber Gefangniskrankheiten" (1830) a též v práci "Das Provinzial Straff- und Arbeitshaus in Brunn (1816)" (7).

Rincolini byl muž širokých zájmů.
Opravdový podporovatel výtvarného umění,

který kolem sebe soustředil skupinu brněnských portrétistů, krajinářů i malířů náboženských obrazů. Z této oblasti napsal studii „Notizen über in Mähren vorgefundene vorzügliche Kunststücke der Malerei“ (1825). Se svou manželkou Marií (nar. 1788) měl, jak zatím víme, čtyři děti: Alexandra (1819-1837), Adelheid (1828-1829) (8), Arnošta a Marii. Přežil ho jen syn Arnošt, který pracoval jako úředník, a dcera Marie (9).

Pečeť Arnošta Karla Rincoliniho se nám zatím nepodařilo najít. Rincoliniovský měšťanský znak však známe z pečeti jeho otce, která je ze dne 10.4.1794 (10). Je přitištěná, červená, oválného tvaru o rozměrech 20 x 18 mm. V pečetním poli ohrazeném vystouplým římsovitým okrajem se nachází znak skládající se ze štitu ve tvaru polského tarče, který je dle málo zřetelného šrafování červený s dvěma latěmi. Nad horní jsou vedle sebe tři kroužky, nad dolní latí jsou dvě a pod ní jedna šestirohá hvězda. Na štit je postavena vpravo otočená korunovaná turnajské přilbice s přikryvadly. Za klenot je vpravo otočený stojící pták s chocholkou na hlavě (sojka, čejka, dudek ?) držící v pravé noze olivovou větvičku s třemi listy (11).

Jiný typář s rincoliniovským znakem otiskla dne 5.4.1973 Anna Falkensteinová, příbuzná Arnošta st. Rincoliniho (12). Pečeť z něho pořízená je přitištěná, červená, oválného tvaru o rozměrech 19x17 mm. V pečetním poli ohrazeném perlovcem s linkami po stranách se nachází znak. Štit je španělského tvaru, dole zasazený do kartuše a v něm jsou znamení jako u předchozího

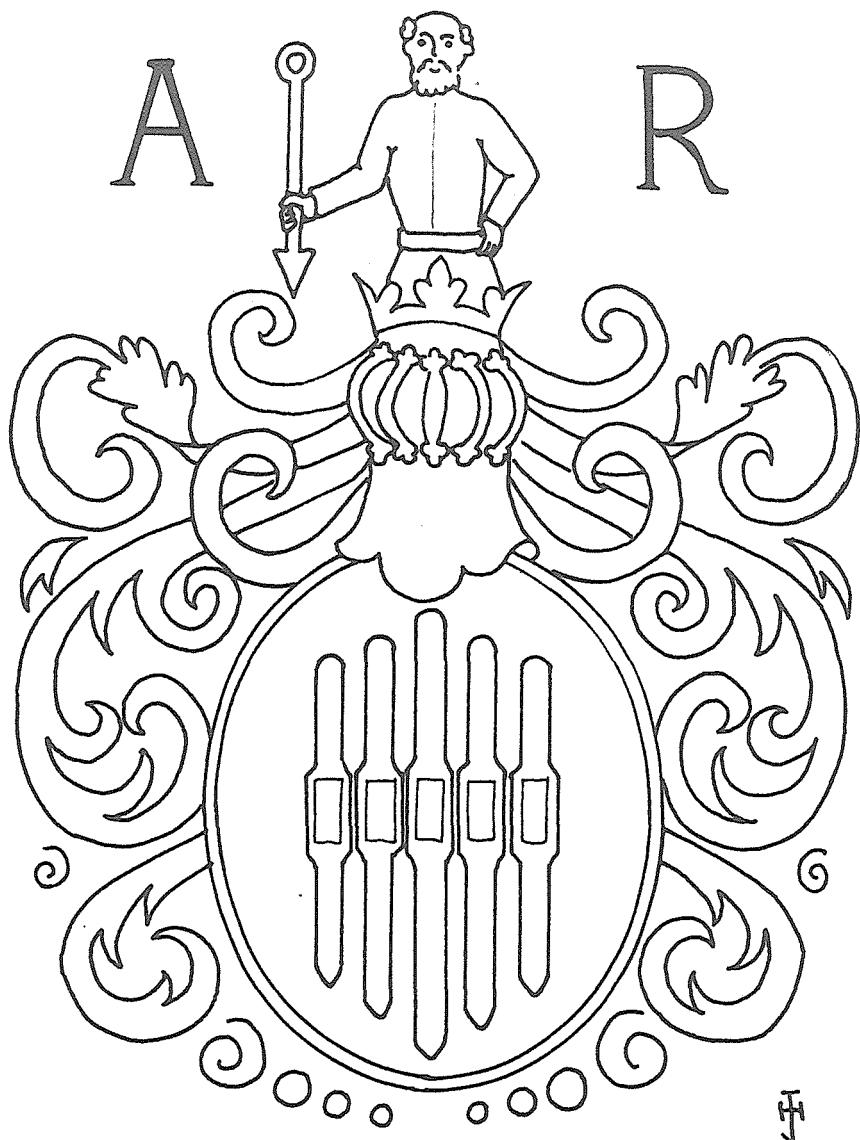
typáře. Na štit je postavena velmi mírně vpravo otočená turnajská helmice s monilou a točenicí, která má feflíky. Přikryvadla jsou rozvilinového tvaru. Za klenot je větvička, na niž stojí pták s chocholkou na hlavě.

Symboliku znaku lze částečně objasnit. Kroužky či prsteny jsou dle chybné etymologie mluvícím znamením. Původně italské příjmení bylo v transkripci v německém jazykovém prostředí vyslovováno a psáno jako Rinkolini, Ringulini (der Ring = kruh, kroužek, prsten).

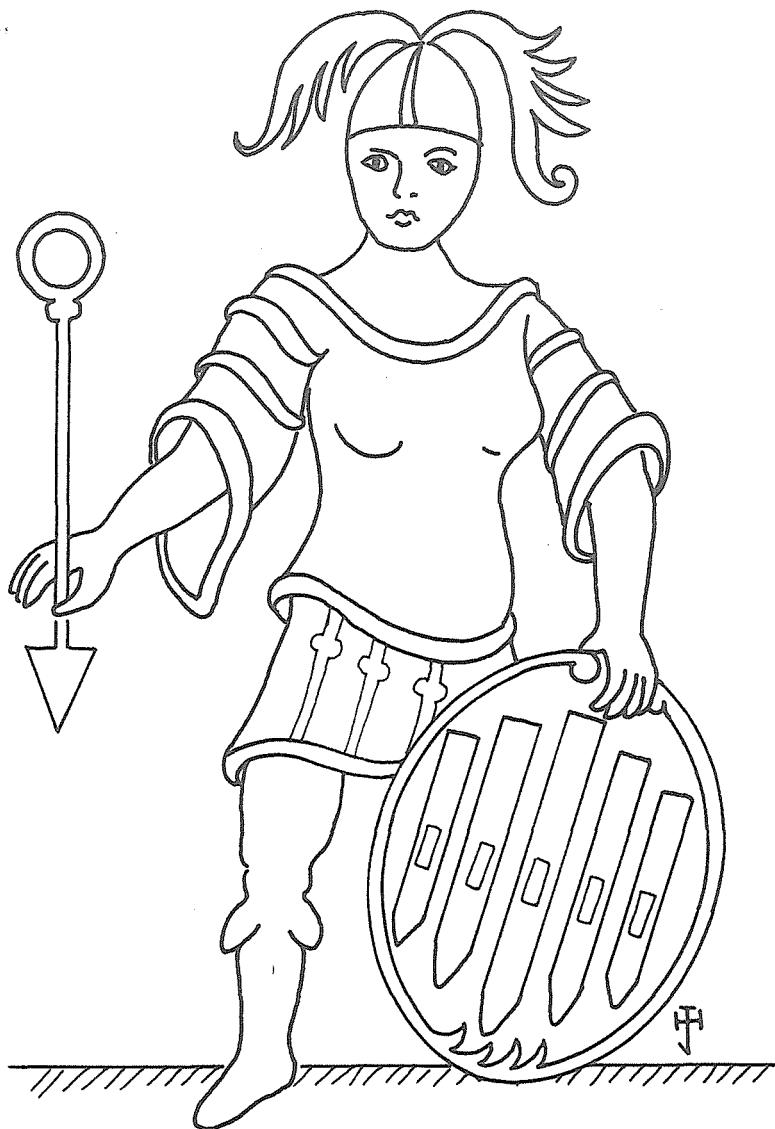
Jiří L. Bílý

Poznámky.

- 1) Ottův slovník naučný, díl XXI, s. 810.
- 2) Archiv města Brna, Stará spisovna - spisovna in publicis sine signo, fascikl 4938.
- 3) AMB, Zbytky registratur - testamenty, testament Eleonory Rincoliniové z 23.7.1777.
- 4) AMB, kartotéka domovského práva.
- 5) Dřímal a kol., Dějiny města Brna, díl I, s. 208.
- 6) AMB, SS: spisovna in publicis sine signo, fasc. 1045 (osobní spis A.K.Rincoliniho).
- 7) AMB, archivní knihovna, sig. H 8571.
- 8) AMB, Stará spisovna - pozůstatnosti města Brna, fasc. 7414, 7414a.
- 9) Viz poznámka 4.
- 10) AMB, SS: PMB, fasc. 651.
- 11) AMB, SS: PMB, fasc 286 stejný nebo velmi podobný typář.
- 12) AMB, SS: PMB, fasc. 511 stejný typář užila zde její babička Marie Anna Scheblová.

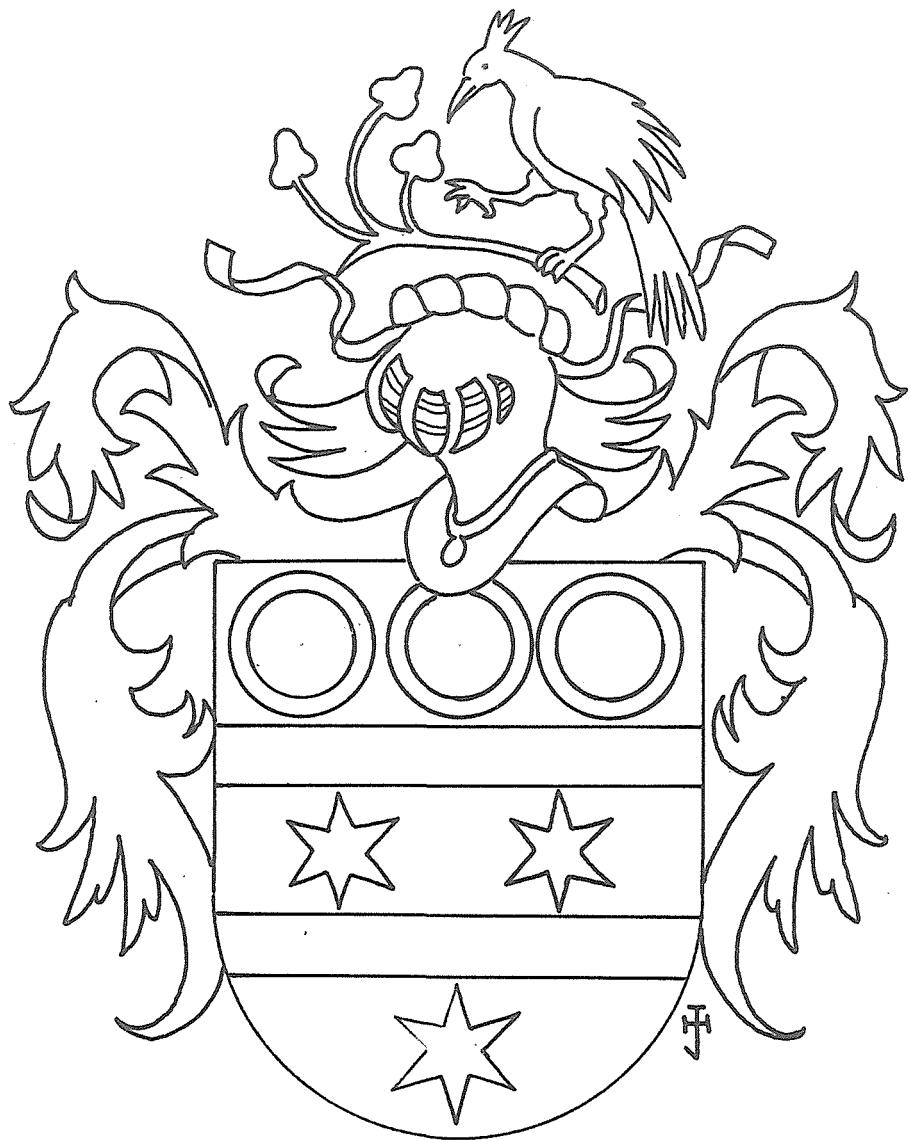
Znak ANTONÍNA RICHTRA - 1735

Znak ANTONÍNA RICHTRA - 1739

Znak ARNOŠTA RINCOLINIHO - 1794

Znak rodu RINCOLINI - 1793

HOVORY G + H

Dalším hostem naší rubriky se stal doc.dr. Jozef Novák, CSc., který působí na katedře historie a archivnictví filosofické fakulty University J.A.Komenského. Heraldika a sfragistika se stala jeho hlavním odborným zaměřením, ale pozornost věnuje i ostatním pomocným vědám historic-kým např. numismatice.

Z jeho heraldických prací jsou jistě každému známy jeho Slovenské městské a obecné erby, 1.vyd. Bratislava 1967, 2. vyd. Martin 1972. Tato kniha představuje nejen soupis dochovaných heraldických památek, ale i nový kvalitativní pohled na problematiku vzniku a rozvoje městské heraldiky. Nesmíme zapomenout ani populárně laděnou knížku o cechovních znacích, určenou pro mládež. V roce 1980 vydal Kubínyho sbírku pečetí (Rodové erby na Slovensku I), proto jsme se jej úvodem zeptali:

1. Vaše práce "Rodové erby na Slovensku" se setkala s velkým zájmem. Můžete nám prozradit, co by mělo být náplní dalšího svazku a kdy se ho asi můžeme dočkat ?

Ve Zvolenskom múzeu jestvuje zbierka pečatí, ktorá obsahuje 1254 kusov. Podľa posledného vlastníka ju nazývam "Petkovou zbierkou pečatí". Jednu jej časť spracujem do konca roka. Knižka by sa mala objavíť na začiatku r. 1985.

2. Jak hodnotíte současný stav heraldického bádání na Slovensku ?

Vel'mi dobre. Rozmnožil sa počet autorov a jestvujú aj potencionálni bádatelia. To je prvý predpoklad ďalšieho rozvoja heraldického výskumu u nás.

3. Co by podle Vašeho názoru prospělo rozvoji heraldiky u nás ?

Celoštátny reprezentačný časopis, ktorý by dával koncepciu výskumu.

4. Která heraldická publikace - naše nebo zahraniční - Vás v poslední době nejvíce zaujala ?

Rukopis Ing.Zdenka Alexyho, ktorý v budúcom roku vydá Boehlau Verlag vo Viēdni. Je to heraldické "kto je kto". Zahrňa 100 súčasných aktívnych heraldikov z celého sveta. Text tvorí biografická črta a súpis hlavných heraldických prác príslušného odborníka. Ilustráciou je jeho exlibris, samozrejme heraldický. Je to výborný nápad.

ZPRÁVY O LITERATUŘE

Naděžda Aleksandrovna Soboleva, Rossiskaja gorodskaja i oblastnaja heraldika XVIII-XIX vv. Moskva, Nauka 1981, 264 s.

Autorka se již řadu let věnuje problémům numismatiky, sfragistiky a heraldiky, právě v oblasti městské heraldiky již publikovala některé přípravné studie.

Předložená práce je určitým mezníkem ve vývoji názorů na vznik městských erbů v carském Rusku. Autorka vyšla ze starších názorů badatelů, kteří viděli vznik městských erbů na Rusi již ve vrcholném středověku, v extrémních případech i dříve. N.A.Soboleva rozborem pramenů dovodila, že nejstarší znamení (emblémy) ruských měst, pokud se objevují, nebyla tvořena podle heraldických pravidel, byla dost libovolně měněna a neměla platnost erbů.

N.A.Soboleva se nad celou problematikou zamyslela v úzkém sepětí s rozvojem městského zřízení a městské samosprávy. Mohla se přitom opřít i o zahraniční badatele, mezi nimi i o naše. Na základě této analýzy dospěla k názoru, že městské erby v Rusku, které měly jejich formální i funkční obsah, vznikly až na počátku 18. století. Již tento závěr je sám o sobě dosti závažný. Pro nás má ještě větší význam poznatek, že i v prostředí ruského státu, kde se heraldika vyvíjela dosti odlišně, byla s úspěchem aplikována při výzkumu městských erbů metoda, kterou u nás poprvé užil V.Vojtíšek a po něm další badatelé. Je to postup, při

němž jsou erby zkoumány ve své společenské funkci.

Autorka dále sledovala vývoj městských erbů v Rusku. Charakteristická je zejména okolnost, že vznik nových erbů byl centrálně řízen, probíhal shora. V roce 1722 vznikla Heroldská kancelář, která sice měla pečovat zejména o šlechtickou heraldiku, ale do jejíž kompetence spadaly i městské erby. Kancelář si např. pořídila na základě průzkumu údaje o dosud užívaných znameních. Na základě dochovaného archivního materiálu mohla autorka detailně sledovat činnost kanceláře a jejích jednotlivých úředníků. Po smrti Petra I. činnost kanceláře stagnovala. Teprve v souvislosti s reformami místní správy v poslední čtvrtině 18. století se instituce městského erbu plně dotvořila a ustálilo se jejich užívání. Kateřina II. vydala stovky erbovních listin pro města. V průběhu 19. století se opět význam městských erbů snižoval.

Cenný je také autorčin rozbor městské symboliky. Nachází v ní ještě středověké kořeny, ale poukazuje na to, že se při výběru symbolů plně uplatnily názory heraldických teoretiků a praktiků 18. století. Stanovisko jednoduchosti se zde vlastně neobjevuje, erb byl spíše skládán z různých polí, která charakterizovala městská řemesla, obchod, zemědělství, případně také geografické zvláštnosti lokalit. Je zajímavé srovnávat tuto tvorbu s obdobnými tendencemi, které se (ovšem v oblasti heraldiky osob) projevovaly i v našem prostředí.

S administrativním vývojem ruského státu souvisí také rozvoj erbů oblastí. Jejich část je postižitelná u starých historických celků již od středověku, ale pravý rozmach erbů oblastí nastal také v 18. století, kdy byl směrem shora a byrokratickým způsobem zaváděn erb zejména gubernií.

N.A. Sobolevě se podařilo velmi plasty vystihnout celou problematiku v souvislosti s celkovým společensko-politickým vývojem v Rusku a zařadit tak ryze heraldické problémy do širších okruhů otázek. Jedinečná možnost sledovat vznik erbů pohledem ústředního heroldského úřadu je zajímavá i pro našeho heraldika. Místo závěru ještě drobnou připomínku: kniha vyšla v nákladu 27 000 exemplářů.

T. Krejčík

Marek Cetwiński:

RYCERSTWO ŚLĄSKIE DO KONCA XIII w.,
Pochodzenie-gospodarka - polityka, Osso-lineum, Wrocław 1980, s. 243; Rycerstwo śląskie do końca XIII w., Biogramy i rodowody, Ossolineum, Wrocław 1982, s. 224, 15 genealogických tabulek

Tato pozoruhodná práce přináší řadu nových pohledů na slezskou feudální třídu ve 13. století a umožnuje jedinečnou komparaci s historickým vývojem Moravy v tomto století. Ve vývoji Slezska a Moravy najdeme mnoho shodných rysů. Jedná se o území spravované údělnými knížaty, kde je komplikovaný a pestrý proces u-tváření feudální třídy. V historiografii obou zemí se objevuje otázka, zda existo-

vala zde autochtonní šlechta, co vlastně podminuje vznik zemské feudality. Zatímco na Moravě se pohybujeme na nepevné půdě dohadů, tato práce již obsahuje zásadnější stanoviska opřená o rozsáhlý komplexní výzkum. Nejsou to však jen výsledky práce, které nás zaujmou, ale též způsob jakým autor získává poznatky. V této souvislosti si velmi obširně všímá slezské heraldiky a genealogie.

Analýze heraldických a genealogických metod se věnuje v prvním oddílu knihy týkající se složení a pokrevních vztahů slezské šlechty. Cetwinski zde načrtl velmi hutný obraz polského heraldického a genealogického bádání v 19. a 20. století. Impulsem rozvoje polské heraldiky a genealogie byla otázka původu a konstituování polské šlechty, kdy si polští heraldici minulého století povšimli nepoměru mezi počtem šlechtických rodin a malým počtem erbů a též podobnosti některých erbů z různých oblastí Polska. Heraldickými argumenty je podepřena jak tzv. teorie nájezdu, podle níž polská feudalita vzniká v důsledku normanského nájezdu, tak i teorie o kontinuitě polské šlechty se starými rody z období rodícího se feudalismu. První teorie se ve svých závěrech opírala o výzkum merek a jiných protoheraldických znamení, který provedl polský heraldik František Piekosinski stoupenc tzv. Semkowiczoškoly. Piekosinski se domníval, že lze najít souvislost mezi runami, jež užívali Normané, a starými polskými znaky a protoheraldickými znameními. Tato jeho hypotéza se nepotvrdila. Nejnovější bádání došlo k závěru, že geneze merek je spojena s hospodářským životem společnosti

a nemá nic společného s vojenstvím. Merky sloužily jako vlastnické značky určitých osob. Z podobnosti merek nelze bez dalšího usuzovat na příbuzenství osob. Těž dědění merek bylo omezeno jen na dědice - právní nástupce zůstavitele. Názvy dávané seřídkým (nešlechtickým) merkám jako např. Zebra, Krokiewka, Traby odpovídají šlechtickým merkám, tedy merky nebyly výlučným atributem šlechty. Merky předchází epoše užívání erbů a lze ji vymezit časově od 13. stol. do poloviny 14. století.

V teorii o kontinuitě šlechtických rodů se starými slovanskými rody se kladl velký význam názvů znaků, které údajně byly velmi starého původu. Podle některých badatelů šlo původně o válečné pokříky rodu, které byly později spojovány s nově vzniklými erby. Heraldickému bádání v Polsku se nepodařilo najít název znaku před existencí erbu a Cetwinski se domnívá, že se nemuselo jednat o vojenské pokříky. Svého času v Polsku byla velmi diskutována otázka, zda stejný znak ukazuje na společenského předka. Po objevení skutečnosti, že některé erbovní rody vznikly na základě právního fiktivního příbuzenství, se hledali původní rody. Cetwinski k této otázce snesl celou řadu dokladů, že erbovní rody byly typickou feudální institucí. Na feudální původ ukazuje skutečnost, že v erbovních umělých rodech existovalo hierarchické uspořádání, jak to dokládá Cetwinski na některých slezských rodech. Z pohledu sledované problematiky, osvětlení původu slezské šlechty, Cetwinski zjištěuje, že možnosti heraldiky jsou značně omezené.

Více poznatků přineslo genealogické bědání v úzkém vztahu s historickou topografií a naukou o jménech, přizvěčích a příjmeních. Na základě nich Cetwinski došel k témtu závěrům.

Slezská šlechta si do konce 13. století uchovala v převážné míře polský etnický charakter. Cizí rody, které přišly hlavně z Lužice a Míšně, nenabyly větší moci. Jenkož pocházely ze slovansko-germánského prostředí, brzy u nich došlo k naturalizaci (polonizování).

V druhém oddílu věnovaném struktuře osídlení Slezska šlechtou autor dospěl k závěru, že v 13. století již šlechtické statky pracovaly pro potřeby trhu a nejen pro potřeby vlastníků. Feudálové plnili funkci organizátorů výroby, neboť tato vrstva vznikla jako produkt sociálně-ekonomicických procesů.

V třetím oddílu Cetwiński hodnotí kulturní úroveň slezské šlechty. Dokládá, že též do Slezska proniká západní rytířská kultura. Ve čtvrtém oddílu se autor zabývá počátky stavovské politiky. Cetwiński zdůraznuje, že ekonomická nezávislost umožnila šlechtě vést na knižeti nezávislou politiku. Kníže se opírá zejména o měšťanstvo. Úřednický aparát reprezentuje feudální samosprávu než je výkonnou mocí vůle knížete. Úřednický aparát se skládal ze dvou skupin, a to mocensky méně významných dvorských úředníků a mocných kastelánů.

Jak jsem již upozornil, uvedená studie se opírá o rozsáhlé zpracování biografií jednotlivých slezských šlechticů a zjištění jejich genealogických vztahů. Také vý-

sledky této heuristické práce, což u nás nebývá zvykem, zveřejnuje autor v druhém svazku. Tento velmi prospěšný počin umožňuje i nezasvěceným badatelům kontrolovat závěry autora a plynule navázat na jeho výzkumy. Slezská šlechta je zde alfabeticky sestavena podle jednotlivých knížectví. Každé heslo obsahuje jméno šlechtice, funkci, výskyt v listinách, majetek, genealogické vztahy a stručný popis zjištěné pečeti. Významnější slezské rody jsou sestaveny do genealogických tabulek na konci práce.

Závěrem bych chtěl zdůraznit, že práce tohoto druhu jsou nezbytné neboť feudální společnost lze z velké míry poznat skrze vládnoucí třídu.

jlb

Rudolf Turek:

SLAVNÍKOVCI A JEJICH PANSTVÍ,
Hradec Králové, 1982. 178 str.

Rok 1981 byl poznamenán tisíciletým výročím smrti knížete Slavníka (viz 27. kapitolu Kosmovy kroniky), otce biskupa Vojtěcha, jehož zvolení druhým biskupem pražským na Levém Hradci připadlo výročí na rok 1982. Do třetice se k významu Slavníkovců v českých dějinách vrací další, shora citovaná knížka, vycházející ve východočeském nakladatelství Kruh. Je rozdělen do osmi kapitol.

V úvodu jsou slovanské počátky, vycházející z dávné doby osídlování naší země českými kmény, kterou osvětuje pouze archeologie. Hlavní doménou pozdějších slavníkovských panství byly východní

a především severovýchodní Čechy s osídlením přes Moravu litomyšlskou stezkou a náchodskou bránu. Výběr terénu pro budoucí hradiska ukazuje na odlišné zvyklosti kmenů; např. pro hradisko "blatné" je u nás typická a nejstarší právě Libice nad Cidlinou, pozdější metropole slavníkovského panství.

Další kapitola je věnována českým kmenům a zprávám o nich. Archeologie nevypovídá o způsobu, jakým se slovanské kmene v Čechách vytvořily nebo zda k nám přišly už vytvořené, jaký byl vztah kmene k jednotlivým rodům apod. Prameny psané arabsky jsou pro nás mnohdy lepším ukazatelem než podobné od západních sousedů. Slavníkovské charakteristiky přináší 2 nejstarší svatovojtěžské legendy, a to včetně řady dat (Canapariova a sv.Bruna). Další kvalitní údaje nám poskytují různé kroniky (Widukind, Thietmar, Kosmas, Pulkava). První vlna příchodu Slovanů k nám ještě nic neříká o teritoriálním rozlišení.

Výčet zjištěných slovanských hradisek včetně nálezů v jednotlivých oblastech Čech 7. a 8. věku je podán v kapitole Charvátská hradiska. Okrajová horstva vč. Českomoravské vrchoviny a neosídleného Lanškrounska byly v té době "zemí ničí".

Další území pozdějšího panství Slavníkovců je obsahem nové kapitoly. Nejdůležitějším střediskem Posázaví bylo hradisko Stará Kouřim v předvelkomoravském i v samotném velkomoravském období až po polovinu 10. věku. Následně za pobočné přemyslovské větve Děpolticů vzniklo asi v 11. století, kdy po přemyslovském sjed-

nocení země, opevněné sídlo. Pád kouřimského centra nepřímo umožnil rozkvět libického hradiska. A zpětně pád slavníkovské Libice vytvořil podmínky pro nový rozkvět Kouřimě.

Následující kapitola - Slavníkovo panství a prameny jeho poznání - osvětluje jeho vznik ze 3 kmenů: velkocharvátského v severovýchodních Čechách, zlického ve východní části Čech středních a jihočeského (doudlebského). Sjednocení provedely a vymýšlely samy družiny; knížecí rod byl jakýmsi symbolem, v jehož jménu se vše dálo. Autor zde zdůraznuje, že Slavníkovci nebyli nějakou vedlejší přemyslovskou větví. Upřesňuje i dobu trvání slavníkovského panství: jde o dobu těsně po roce 955, tedy po smíru Boleslava I. s Otou I. až do jeho nesporného zániku 28. září 995 (přibližně tedy 40 let). Libice však hrála významnou roli i po přemyslovském sjednocení Čech. Ražby slavníkovských mincí byly jak v Libici, tak i v Malině; význam mincí byl v té době již nejen hospodářský, ale i politický, avšak význam kulturní tehdejší mince byl malý.

Následuje pravděpodobná historie slavníkovského panství, která má v sobě hodně hypotetického. Autor tu popisuje vnitřní libické hradisko. Politickým tahem Přemyslovců byla volba druhého pražského biskupa, kterým se 19. února 982 stal právě Slavníkovec Vojtěch. Ambice Slavníkovců měly tak být svedeny na pole duchovní, čímž měla být nastoupena i nekrvavá cesta k likvidaci slavníkovského trojkmenového knížectví. Vojtěch zřejmě aspiroval na arcibiskupství, čemuž by na-

povídá fakt ražby biskupské mince po vzoru biskupů - říšských knížat.

Pozdější osudy slavníkovských hradišek (Libice, Malín, čáslavský Hrádek a dalších) naznačují, že zůstaly stranou vsí a zanikly většincu přirozenou cestou před vrcholným středověkem. Jejich hradby se rozpadly do podoby "valů" a mnohé z nich byly rozvezeny na kompost.

Dějinný význam Slavníkovců byl v tom, že byly posledním útvarem 3 různorodých území v rámci předstátního scelování české země. Ve vnitropolitickém napětí mezi Prahou a Libicí hrála roli kolísavá přemyslovská politika vůči Sasku a rodící se velmoži polské. Doba Vojtěchova biskupství byla zároveň i dobou rozkvětu české literatury psané jazykem latinským a s velkou pravděpodobností i dobou vzniku první české umělé písně, jež se zachovala a mohla vzniknout jedině v Čechách 10. věku (Hospodine, pomiluj ny!). Definitivním koncem všech nadějí v obnovu slavníkovského panství byla smrt Soběslava v roce 1004 při útěku Poláků z Prahy. Heraldika zaujme poznámka o tom, že polské erbovní pověsti o rodech Rózyců a pánech erbu topolu jako potomků Slavníkovců jsou stejně plané jako novodobé pokusy hledat je v českých pánech rodu Markvarticů. Slavníkovci trvale mizí z dějin a jejich území plně ovládli čeští Přemyslovci.

Knihu uzavírá základní vydání pramenů včetně jejich nejdůležitějších překladů a podrobný seznam použité literatury. Další autorovou prací jsou "Čechy v raném středověku" (Vyšehrad, Praha, 1982; 252 s.,

váz. 50,- Kčs), vycházející v prvém březnovém týdnu, kde autor na základě kombinace archeologického výzkumu a studia písemných pramenů rekonstruuje historii naší vlasti od příchodu Slovanů asi v 6. století až po konečné zformování českého státu v 11. století.

vk

VLASTIVĚDNÝ VĚSTNÍK MORAVSKÝ,
1/1983, roč. XXXV, vydává Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, s 109.

Vlastivědný věstník moravský již tradičně přináší články, zprávy a informace o literatuře, které mají úzkou návaznost na genealogii a heraldiku. Z obsahu posledního čísla heraldika či genealogie zajme článek Leoše Mlčáka "Příspěvky k dějinám olomouckého malířství 17. a 18. stol.", který přináší biografické a genealogické údaje o malířích K.Bergenovi, T.Pockovi, A.M.Lublinském, J.Wickartovi, J.K.Handkem, J.F.Pilzovi a T.Hochsmannovi a určuje jejich díla. V článku A.B.Krále "Vzácná napoleonská památká" týkající se vzácných kovových kapesních hodinek s dvěma medailony s miniatuрамi na smaltu a to Napoleona a jeho první manželky Josefiny si autor všímá hodinářské značky asi francouzské provenience. Velmi zajímavý je krátký článek Leopolda Mazače "Vzkazy potomkům", v němž uveřejnuje další pamětní zprávy, které zanechali řemeslníci v kostele v Červíru u Doubravníku z roku 1849. Upozorňuje na zvyk dávat do štěrbin ve dveřích pamětní zprávy, což dokumentuje na nalezu v Doubravníku v usedlosti č. 7, kde majitel domu Jan Antonín Bílý zazna-

menal řadu genealogických údajů.

Ze zpráv památkové péče zaujme "Neobvyklý nález renesančního náhrobu v Olomouci" (jedná se o zlomky, z nichž byly vytěsaný piniové šišky na barokním portálu hospodářské budovy bývalého kapitulního děkanství na Václavském náměstí), který autor zpráv Miloslav Pojsl přiřkl olomouckému kanovníkovi Zikmundu Glocarovi (tento olomoucký rod později nesl predikát ze Sedmidubů). U zprávy Leoše Mlčáka "Nález renesančních kamenných fragmentů v Olomouci" je publikována kamenická značka renesančního typu. V rubrice "Jubilea a vzpomínky" Mojmír Švábenský nastinuje další črty ze života významného moravského heraldika Josefa Pilnáčka. Článek byl vydan u příležitosti stého výročí jeho narození.

jlb

SŁASKI KWARTALNIK HISTORYCZNY SOBOTKA,
roč. XXXVI, č. 1/1981 wydawá wrocławskie
towarzystwo miłośników historii, s. 194

Regionální zaměření čtvrtletníku již napovídá, že bude v něm možno najít statě se vztahem k dějinám Moravy. Výše uvedené číslo tuto skutečnost ještě více akcentuje, neboť je věnováno památce profesora vratislavské univerzity Romana Hecka, znalce československých dějin, což se obráží též v obsahu. Práce se vztahem k Moravě byly již recenzovány v našem odborném tisku (Vlastivědný věstník moravský 1/1983), proto se zaměřím na to, co se týká genealogie a heraldiky.

Čtvrtletník je uveden bibliografií

prací Romana Hecka, z nichž se genealogie a heraldiky týkají tyto: M. Haisig, Śląsk w monetach medalach i pieczęciach, Wrocław, 1951, recenzce Nota sprawozd. Sobotka, R 7, 1952 s. 304-305; K. Jasinski, Rodowod Piastów śląskich t. 1, Piastowie wrocławscy i legnicko-brzescy, Wrocław, 1973 recenze Studia Zrodloznawcze, t. 20, 1976 s. 259-261; K. Jasinski, Rodowod Piastów śląskich, t. 1-3, Wrocław, 1973 - 1977, recenze Sobotka, R 32, 1977 s 501-504; K. Jasinski, Rodowod Piastów śląskich, t. 3, Piastowie opolscy, cieszyńscy, oswiecimscy, Wrocław, 1977, recenze Studia Zrodloznawcze, t. 23, 1978 s. 222-223.

Důležitější je stař Kazimierza Jasińskiego "Studio nad genealogia českých Dypoldowiców" (s. 60-68). Autor v ní shrnuje dosavadní poznatky o genealogii Děpolticů, vedlejší větví Přemyslovců, kteří byli potomci Vladislava I. Poslední generace Děpolticů se dostala po vypovězení z Čech Václavem I. do Slezska, neboť byli příbuzní Jindřicha Bradatého a zde hledali útočiště. Genealogie Děpolticů je komplikována tím, že při relativním nedostatku pramenů užívají příslušníci větve stejná jména a není vyloučena možnost, že někteří užívali dvě jména vedle sebe. Problematika genealogických vazeb spočívá v tom, že se literatura rozchází v počtu generací a počtu příslušníků poslední generace. V české literatuře se traduje názor o čtyřech generacích Děpolticů. Tento názor převládá též v zahraniční literatuře. Naproti tomu se Jasinski přiklání ke stanovisku, že větev Děpolticů žila ve třech generacích a jejich rodokmen nastinuje, jak je dole uvedeno. Autor článku

se musel vypořádat s počtem sestřenců Jindřicha Bradatého, jejichž počet v literatuře kolísá od čtyřech do šesti. Jasinski se domnívá, že šlo o čtyři, i když počet pět a šest nevylučuje. Uvedená práce je prvotní syntézou, která má obsáhnout problematiku, než ji řešit. Věřme, že se podaří záměr autora komplexně zpracovat genealogii Děpolticů. Bohužel, nebude se moci autor článku opřít o českou nebo moravskou komplexní práci o genealogii Přemyslovců, a to je pro českou historiografi důvod k zamýšlení.

Ve statí Ivana Hlaváčka "Prolegomena do historii kancelarii i diplomatyki czeskiego królewskiego urzedu staroscinskiego" we Wrocławiu w czasach przedhusyckich (s. 103-115) možno najít poznatky k dějinám sfragistiky.

jlb

Rodokmen Děpolticů (dle Jasinského)

Děpolt I + 14. nebo 15. srpna 1167
manželka: dcera Albrechta Medvěda

Děpolt II + 21 nebo 22.11.1190
manželka: Adelajda dcera Boleslava
Vysokého

Děpolt - Bořivoj	Boleslav + 9. dubna 1241
+ 1235 nebo 1236	Otto + 1225
Soběslav	? Přemysl + mladý
+ po 1. říjnu 1247	

Václav Měřička:

ZLATÉ ROUNO VE FALERISTICE A V NUMISMATICE,
Numismatické listy, R. XXXVIII/1983, č. 1,
str. 13 - 18, č. 2, str. 45 - 50

Známý český autor a odborník v oblasti řádů a vyznamenání začal otiskovat v Numismatických listech článek na pokračování o řádu Zlatého rouna, jednoho z nejslavnějších rytířských řádů.

Řád Zlatého rouna byl založen v roce 1430 burgundským vévodou, Filipem Dobrým, a to jako výlučně světský rytířský řád, který se udílí dodnes. Řád, který byl vázán nikoliv na území, ale na titul vévody burgundského, přešel v roce 1477 pod autoritu nového suveréna z dynastie Habsburků a stal se výlučným řádem tohoto panujícího rodu.

Pro nedostatek místa zde nelze podrobně rozebírat průběh dějin tohoto významného řádu, ani podávat výčet osob, které tohoto vyznamenání dosáhli (jen námátkou uvádím několik rodin žijících v českých zemích, které řád obdrželi - Valdštejnove, Kinští, Lobkovicové, Vilém z Rožemberka, Vratislav z Pernštejna atd.) S odznakem řádu (beránčí rouno zavěšené na stužce), samotným nebo i s řetězem řádu - odborně nazývaným kolanou - se lze setkat nejen na stříbrných tolarech a zlatých dukátech, ale i na rodových medailích, na šlechtických erbech vytesaných do kamene, umístěnými nad průčelím hradů a zámků, můžeme jej vidět na náhrobních stélách, lze ho objevit i na rodových portrétech.

I když je Měříčkův soubor článků určen především všem zájemcům o faleristiku a numismatiku, má velký význam i pro genealogy a heraldiky, neboť všechny tyto pomocné (základní) historické vědy se nejen prolínají, ale i navzájem doplňují. Text je doplněn obrázky mincí, medailí a portrétem zakladatele řádu vévody Filipa Dobrého (1419-1467). Na další pokračování se jen lze těšit. V budoucnu by bylo jistě - pro genealogy a heraldiky - velmi prospěšné, kdyby soubor článků vyšel samostatně jako separát a stal se tak dobrou pomůckou všem, kteří se s řádem Zlatého rouna při svém bádání setkávají.

Stanislav Keršner

Zajímavé ženy pernštejnské genealogie

Zpravodaj Klubu přátel Pardubicka se již po léta věnuje historii a genealogii rodu Pernštejnů. Po stručných informacích ve Vlastivědné abecedě dr. Theina vycházel podrobné studie z pera PhDr. Jiřího Kotyka o Vojtěchu z Pernštejna, Jaroslavu z Pernštejna, Janu z Pernštejna a jeho vztazech ke Slovensku, o významných úřednících Pernštejnů v Pardubicích, o některých ženách pernštejnského rodu, dále Kapitoly z pernštejnské korespondence a další články.

Koncem roku 1982 začal v tomto časopise vycházet seriál bratislavského člena klubu Ing. Františka Michálka "Portréty, medailony, siluety - zajímavé ženy pernštejnské genealogie".

V I.kapitole uvádí autor seznam žen z rodu Pernštejnů, které vstoupily do našich a cizích klášterů. Kromě 13 jeptišek - Pernštejnek augustiniánského kláštera v Doubravníku nás upoutá Luisa, dcera Vratislava "Nádherného" z Pernštejna a Marie Manrique de Lara, jeptiška a později abatyše kláštera karmelitánek v Madridě.

II.kapitola se zabývá dvěma ženami rodu, které prosluly jako ochránkyně Jednoty bratrské. Jsou to Johana z Libic, manželka Viléma II. z Pernštejna, která se pod vlivem pernštejnského lékaře Jana Černého z Litomyšle, neochvějného stoupence Jednoty, stala ochránkyní Jednoty a utvrdila i manžela v jeho snášenlivosti vůči bratřím. Svoje přesvědčení vštípila i dceři Bohunce, která rovněž dokázala přimět oba své manžely, Jindřicha Berku z Lipé i Korutance Ondřeje Ungnáda ze Suneku k náklonnosti a toleranci vůči příslušníkům Jednoty.

III.kapitola nás seznamuje se zajímavou ženou z rodu Pernštejnů, Janou, dcerou Vratislava a Marie Manrique de Lara. Jako dvorní dáma císařovny Marie se při návštěvě císařovny ve Španělsku provdala za Fernanda Aragonského, vévodu de Villahermosa. Po deseti letech Jana - Juana ovdověla za neštastných okolností: její manžel byl Filipem II. spolu s dalšími aragonskými šlechtici obviněn ze vzpoury proti králi, uvězněn a ve vězení zemřel. Vzpora vévody z Villahermosy spočívala v tom, že hájil právo azylu hlavního města Aragonu Zaragozy - do Zaragozy se utekl Antonio Perez, Filipův státní sekretář, obžalovaný z vraždy a zneužití krá-

lovy důvěry. Zatímco Perez se zachránil do ciziny, odpykalo několik předních zaragozských šlechticů obhajobu zaragozského práva smrtí. Po několika letech byl Fernando de Villahermosa rehabilitován. Jeho vdova dosloužila do smrti císařovně a pak vstoupila do madridského kláštera karmelitánek, kde byla abatyší její sestřenice Luisa. Tam také zemřela. (Osudem Antónia Pereze se zabývá kniha Kate O'Brienové "Ta dáma" a byla také středem stejnojmenné bratislavské inscenace v televizi v létě 1982).

- Kap. I. - Zpravodaj KPP 1982, č. 9-10
II. - Zpravodaj KPP 1982, č. 11-12
III. - Zpravodaj KPP 1983, č. 1-2

J.V.

Danuta Učníková:

HISTORICKÝ PORTRÉT NA SLOVENSKU ZO ZBIE-
ROK 13 MUZEÍ (16 - 18 storočie)

Vyd. Osveta Martin pre Slovenské národné
muzeum v Bratislavě 1980 185 str., 104
foto černobílých a 41 foto barevných

Pěkně vypravená kniha je katalogem portrétů ve sbírkách na slovenských zámcích a je časově dovedena do konce 18. století. Každý portrét je zde identifikován a stručně popsán. Heraldika budou zajímat šlechtické erby doprovázející portréty některých slovenských, uherských i jiných osobností.

Pro informaci uvádím jména osob, jejichž portréty doplnují znaky a jsou uvedeny ve fotografické příloze:

č. foto (barevné)

- IV - Tomáš Erdödy
VIII Ferdinand Ernfried
XI Wolfgang Augustin Auersperg
XIII Andrej Zay
XIV Ludomila Kollonitzová
XIX Sebastián Gutsmittel
XX Ján Varády - Szakmáry
XXI František Nádasdy
XXII Koharyova
XXIV Mária Auerspergová
XXV Maria Rebeka Malntheimová

(černobílé)

- 7 Ferdinand Waldstein
11 Michal Zerdahelyi
13 Dorota Ernstinová
20 Gašpar Illesházy
24 Jakub Haško
28 A.D.Radvanská
36 Alžběta Révayová
43 Imrich Forgáč
45 důstojník s knihou (neznámý znak)
51 Ján Pálffy
52 Bartolomej Ludovít Hegengarten
68 Juraj Zerdahelyi
69 Zigmund Keglevics
88 Eleonora a František Zayovci

Kniha je doplněna rejstříkem jmen u-váděných osob a rejstříkem portrétistů. My jsme zvědaví, zda v podobné úpravě a tiskové kvalitě vyjde i další část katalogu zahrnující historický portrét na Slovensku v 19. století.

V. Walter

Náhrobek Půty Švihovského z Rýzberka v Horažďovicích

V prvním čísle časopisu Umění z letošního roku vyšel článek Jana Chlíbce "Náhrobek Půty Švihovského a jeho symbolika v kontextu pozdně gotické náhrobní plastiky" (Umění, 31, 1983, č. 1, s. 27 - 33).

V úvodu autor informuje o rozdílech náhrobní plastiky u utrakvistické a katolické šlechty. Zatímco utrakvistická šlechta má náhroby znakové, pouze u katolíků nalezneme výzdobu figurální, a to především u náhrobků ve františkánských klášterních chrámech. Jedním z nejvýznamnějších takových náhrobků je náhrobek Půty Švihovského (+1504) v kostele sv. Michala u františkánského kláštera v Horažďovicích.

Přesný popis náhrobku je v článku doložen fotografiemi celku i detailů. Heraldiky zaujme trojí zpodobení erbu Švihovských na náhrobku, a to na praporci, který drží postava zemřelého v ruce, na štítě v pravici postavy a na přilbě v klenotu v levici postavy.

Autor v článku podává podrobný rozbor symbolů jednotlivých prvků náhrobku a dokládá svoje závěry srovnáním se sochařskou výzdobou náhrobku téže doby a téhož okruhu v cizině. Tak pojednává o typu brnění postavy, o motivu slunce na jílci meče a významu sluneční symboliky v historii a především u františkánského řádu. Zabývá se také ozdobnou čelenkou na hlavě postavy a domnívá se, že tu jde o symbol Spravedlnosti ve vztahu k funkci

Půty Švihovského jako nejvyššího sudího království českého. Symbol lva pod nohami zemřelého vysvětluje jako symbol Zmrtvých-vstání Krista a cestu do věčnosti.

Konečně se autor zabývá datací a autorstvím náhrobnku a srovnáním náhrobnku s votivním obrazem Švihovských v tomtéž kostele v Horažďovicích. Článek doplňuje bohatý seznam pramenů a literatury.

J.V.

Alena Šubrtová:

JOHANN BAPT. MICHAEL SAGAR (1732 - 1813),
Časopis Národního muzea, řada hist., 150,
1981, s. 153 - 190.

Obsáhlá a detailně zpracovaná studie o životě a vědeckém díle lékaře, který působil dlouhá léta na Jihlavsku, si krátce všimá i nezbytných údajů genealogických a biografických, ale i erbu, který byl Sagarovi udělen 12.dubna 1776: v modré štíte stříbrný vztyčený had se zlatou korunkou, v pravém horním rohu jej provádí stříbrná šestipapršitá hvězda. Nad štítem korunovaný turnajový helm, z něhož rostou dvě křídla, mezi nimiž je tentýž had. Krydla (v článku označená jako pláště) zprava modrá a zlatá, zleva modrá a stříbrná. Autorka udává tento popis podle Královny sbírky v SÚA, cituje však i zápis v Salbuchu. Nechybí ani zmínka o erbovní výzdobě při Sagarově pohřbu.

tk

Imre Katona:

BEAKERS, CUPS, GOBLETS, Corvina Kiado,
Budapest 1978

Budapešťské vydavatelství Corvina již delší dobu vydává publikace o středověkých uměleckých předmětech. Na brněnských knižních pultech lze v těchto dnech dostat shora uvedenou knížku. I když skleněné poháry a číše byly často zdobeny znaky, heraldické kompozice zde najdeme jen na třech předmětech. Českého heraldika však zaujme tab. č. 2, kde na poháru dle autora německé provenience je namalován znak skládající se z modrého štítu, v němž ze zlatého stoupajícího měsíce vyrůstá stříbrná orlice se zlatým kroužkem v červeném zobáku. Na přilbici s modrostříbrnými přikryvadly jsou za klenot otevřená křídla vpravo modré, vlevo stříbrné. Před nimi vyrůstá orlice jako na štítku. Po bočích klenotu jsou vpravo písmena B K vlevo Z A. Jedná se o znak české erbovnické rodiny Kutovců z Úrazu (Aurazu, Ourazu). Uvedený poznatek by mohl přinést další poznatky k dějinám českého sklářství a českou heraldiku rozšířuje o další výraznou barevnou předlohu znaku Kutovců.

jlb

František Boleloucký

VÁŽANY LINHARTSKÉ V DOBĚ PŘÍTOMNÉ I MINULE, Vážany 1920, 112 str. Vydané v roce 1983 jako kopie původního tisku nakladem Sokola Vážany nad Litavou.

Z pozůstatosti správce vážanské školy Františka Bolelouckého (+1912) vyšla

v roce 1920 v osmerkovém formátě pod názvem "Vážany Linhartské v době přítomné i minulé" různorodá směs velmi slabé úrovně pojednávající o minulosti i přítomnosti obce. Byla rozdělena do dvou oddílů - první se věnoval historii i současnosti a druhý oddíl přinášel vážanské pověsti.

Tato brožura byla nyní v r. 1983 nákladem Sokola Vážany nad Litavou (okr. Vyškov) vydána v přetisku v původní podobě bez komentáře a poznámek.

Po přečtení této práce však čtenář zjistí, že by bylo daleko účelnější věnovat námahu i peníze, které stál přetisk, novému zpracování dějin obce, připojené nyní administrativně ke Slavkovu.

A tak se odborně zpracovaných dějin Vážan n.L. dočkáme snad až v nové publikaci o slavkovských dějinách, která se připravuje k výročí města v r. 1987.

Vilém Walter

Tomáš Krejčík:

HERALDIKA NA RAŽBÁCH OLOMOUCKÝCH BISKUPŮ A ARCIBISKUPU, In Studie Muzea Kroměřížska 80, Kroměříž, 1981 (tentý článek společně s ostatními, které měly numismatické zaměření, vyšel jako separat)

Autor podpořil hypotézu odvození znaku olomouckého biskupství od rodového znaku biskupa Bruna ze Šaumburku. Vývoj znaku sleduje na mincích a medailích olomouckých biskupů a přitom si též všíma výtvarného pojetí znaků. Článek doprovází kresby autora.

jlb

Tomáš Krejčík:

Z DĚJIN ČESKÝCH GENEALOGICKÝCH A HERALDIC-
KÝCH ZÁJMŮ DO POLOVINY 19. STOLETÍ, In
Sborník archivních prací č. 2, roč. XXXII,
Praha, 1982.

Práce si klade základní otázku, kdo se v období feudalismu a nastupujícího kapitalismu zabýval heraldikou a genealogií a z jakého důvodu. Autor zde snesl velké množství údajů o jednotlivých sběratelích, heraldicích, heraldických sbírkách a staré heraldické literatuře. Pokusil se ukázat šíři těchto zájmů i jejich vnitřní diferenciaci. Podrobnější recenze vyjde v Časopisu Matice moravské.

jlb

Anglický erbovní list českého exulantanta

V časopise rakouské genealogické a heraldické společnosti Adler vyšel v č. 12 z r. 1982 článek Karla Bednáříka "Anglický erbovní list pro českého exulanta Samuela Martinia" (Der englische Wappenbrief für den böhmischen Exulanten Samuel Martinius, Adler, 12/26, 1982, č. 12, s. 437 - 439).

Autor vypisuje životní osudy mistra Martinia z Dražic, typické pro českou protestanskou inteligenci po Bílé Hoře. Rodák z Hořovic stal se po studiích v Hořovicích, Žatci a Lounech bakalářem a pak mistrem Karlovy univerzity. Působil jako farář v Litni a pak v Praze, v r. 1621 musel opustit Čechy. Odešel do Saska a do Wittenbergu, kde vedl výchovný ústav pro děti českých exulantů. Po manželčině smr-

ti se vydal na cesty po evropských městech a univerzitách; navštívil Hamburg, Holandsko, Francii, Benátky a v r.1626 také Londýn, jako vychovatel a průvodce synů Pavla Kaplíře ze Sulevic. Setkal se také několikrát s Matyášem Thurnem. Po návratu do Sasku se stal farářem české protestantské obce v Pirně, nejvýznamnějším středisku českých exulantů v Sasku. Saský kurfiřt českým exulantům povolil v Pirně bohoslužby v mateřském jazyce. Po vpádu Sasů do Čech v r.1631 se Martinus vrátil do Prahy, stal se farářem v Týnském chrámu a začával další církevní a vědecké úřady. Při slavnostním snětí hlav popravených českých pánů vedl Martinus pohřební slavnost. Roku 1632 se musel vrátit do Pirny a tam r.1639 zemřel.

Autor článku se dále zabývá tzv. Pirnenskou erbovní knihou, kde je také znak Samuela Martinia. Tato kniha byla seznamem peněžitých darů, které členové pirnenské náboženské obce poskytovali na její udržování. Dárci byli rozděleni podle stavu a kromě výše přispěvku a jména připojovali i kresbu svého erbu. Mezi kněžími nalezneme znak Samuelia Martinia z Dražic: dělený štit, v horním červeném poli stříbrný ležící lev probodený mečem, dolní pole černostříbrné děleno. Na turnajské přilbě s točenici a přikryvadly v barvách štítu buvolí rohy, vpravo červeno-stříbrný, vlevo černo-stříbrný a mezi nimi meč prostrčený zlatou koruncou. Černo-bílá kresba erbu je k článku připojena.

Nakonec se autor zabývá okolnostmi udělení Martinirova erbu. Erbovní list mu byl vystaven při pobytu v Londýně v roce

1626 ve společnosti Pavla Kaplíře ze Sulevic. V žádosti o udělení erbu se Martinus vykazuje bohatou literární činností, především dílem o historii Čech i doporučením mnoha významných evropských osobností. Erbovní list je latinský, byl vyštaven (za vlády Karla I.) Wilhelmem Segarem, prvním členem anglického kolegia heroldů. Martinovi se uděluje predikát "z Dražova" a šlechtický erb. V listině jsou výslovně jmenováni i dva Martinovi synové, Adam a Oseas. Erb popsaný v erbovním listě se v několika nepodstatných podrobnostech liší od vyobrazení v pirneneské erbovní knize.

Podle mínění autora je tento anglický erbovní list z r. 1626 jediným erbovním listem vydaným v Anglii pro Čecha.

J.V.

Srovn. též článek téhož autora: Samuel Martinius z Dražova, Heraldická ročenka 1982, s. 40 - 42.
red.

Humbert, Franck:

LA SYMBOLIQUE ANIMALE EN HÉRALDIQUE (Zvířecí symbolika v heraldice). Disertace. "École nationale vétérinaire de Toulouse", N° 16. Toulouse 1980. 143 s.

Disertace je určena veterinářům, kteří se zajímají o zvířata, a o to, jaké místo zaujímají v životě člověka. Je rozdělena ve 3 části: prvá uvádí pravidla blasonování, druhá zvířata a jejich význam na různých znacích, třetí všechna zvířata ve znacích. Disertace je bohatě ilustrována, mezi znaky je též uveden

státní znak ČSSR a znak Pardubic. Na konci disertace je připojena tabulka, ve které vedle seznamu zvířat je uvedena symbolika každého zvířete ve starověku a ve středověku, náboženská symbolika a jiné symbolické významy zvířat.

František Špírk

Alois Ernest:

HERALDICKÁ PROCHÁZKA PROSTĚJOVEM, In:
Štafeta, kulturně politický časopis Pros-
tějovska, roč. XIV, 1982 č.1, s. 21 - 23
(část 1.), č. 2, s. 21 - 23 (část 2.)

Prostějovský heraldik a genealog prof. A. Ernest v článku populárně vědeckou formou seznamuje čtenáře se základy heraldiky a připomíná nejvýznamnější heraldické památky v Prostějově, jejichž smysl dokumentuje na historických událostech z dějin města. Tím vlastně představuje znaky majitelů prostějovského panství. V článku najdeme vyobrazení a údaje o znacích těchto rodů: páni z Kravař, páni z Kunštátu, páni z Pernštejna a některé větve Buziců.

red.

Slovník středověké latiny

Medievistické oddělení Kabinetu pro studia řecká, římská a latinská ČSAV zpracovává Slovník středověké latiny v českých zemích. Bude vítanou pomůckou pro historiky, lékaře, botaniky i ostatní odvětví společenských i technických věd. Dílo vychází po sešitech v nakladatelství Academia.

V.W.

Státní vědecká knihovna v Olomouci a Státní vědecká knihovna v Brně připravili pro své čtenáře rozmnoženou práci Moravika 19. stol. ve fonduch SVK Olomouc a SVK Brno, jmenný seznam - Svazek 1 - A - E; Olomouc - Brno 1982, 277 str., kterou autorský zpracovali Marie a Miroslav Nádvorníkovi s kolektivem.

Publikace přináší soupis všech vydávých tisků na území dnešního Severomoravského a Jihomoravského kraje v letech 1801 - 1900 bez rozdílu jazyka. Jedná se celkem asi o 12 000 bibliograf. jednotek. Z tohoto počtu je ovšem jen 30 % výtisků v majetku některé z obou knihoven. Dílo bude vycházet po svazcích v příštích letech.

V.W.

Co přináší č. 1 - 2/1983 -
Zprávy klubu přátel Pardubicka

Heraldiky bude zajímat:

Jos.Janiš, J.Kotyk - Byl Benedikt Ried projektantem pernštejnských Pardubic ? (s kresbou znaku Benedikta Rieda (Rejta)).

Fr.Michálek - seriál - Zajímavé ženy pernštejnské genealogie. Kap. III. Jana - dona Juana (vdova po povstalcí).

Gustav Kadlec - Diviš Bošinský z Božejova (s kresbou erbu).

J.Kotyk - Epitaf Jan Huburka z Belnsdorfu u sv. Bartoloměje v Pardubicích a jeho genealogické souvislosti. (S fotem epitafu a přepisem textu).

V.W.

Z připravovaných knih

Jiří Louda vydá letos novou knihu - Česká města II. Bude vyprávět o 120 českých městech, význačných po historické, kulturní, hospodářské nebo turistické stránce. Kresbami doplní J. Herčík. Kniha vyjde v nakladatelství Albatros.

V.W.

U P O Z O R N Ě N Í

Upozorňujeme naše členy, že klub genealogů a heraldiků v Ostravě začal expedici šestisvazkového díla "Bibliografie české práce heraldické 1901 - 1980". Zatím byly rozesílány dva sešity obsahující tematicky anotovaný soupis článků z obrovských periodických tiskovin vydaných v české řeči na území České socialistické republiky.

Objednávky směrujte na adresu:

Klub heraldiků a genealogů Ostrava
Pošt. schr. 217, 729 17 Ostrava.

O Z N Á M E N Í

Sdělujeme členům našeho klubu, že byla založena klubovní knihovna, čítající nyní už 100 položek oborové literatury. Po katalogizaci a vytisknutí seznamu bude zahájeno půjčování. Zároveň prosíme naše členy o skromné dary ze svých přebytků, příp. o jejich vlastní napsaná díla a separáty z našeho oboru.

Výbor GH klubu

KRONIKA

Odešla Olga Kolovratová

Dne 23.dubna 1983 zemřela po krátké nemoci ve věku 77 let naše dlouholetá členka paní Olga Kolovratová.

Vystudovala uměleckoprůmyslovou školu v Brně a pak pracovala v dílnách uměleckého gobelínu ve Valašském Meziříčí. Mimo to se věnovala malbě a kresbě, v posledních letech pak hlavně grafice, a to především černobilému dřevorytu. Námětem jejích prací byla příroda i lidé. Paní Kolovratová byla členkou uměleckých svazů a četných zájmových organizací. Pořádala výstavy svých prací v Brně, v Adamově, v Blansku a v Dačicích. Smrt ji zastihla neočekáváň uprostřed mnoha tvůrčích plánů a příprav na výstavu.

V Olze Kolovratové ztrácí naše výtvarné umění nadanou grafičku a všichni, kteří ji znali, nikdy nezapomenou na její laskavou usměvavou tvář.

Věra Vozdková

Alois Waigner

Koncem ledna 1983 opustil naše členské řady pan Alois Waigner z Brna. Narodil se 4.dubna 1902 v Brně. Po studiích na starobrněnském gymnaziu a absolutoriu Vyšoké školy sociální pracoval v pojišťovnictví. Od svých jednadvaceti let, kdy začal sbírat mince, zůstal po celý život věren pomocným vědám historickým. Jeho široké historické a umělecké záliby ho přivedly do řady brněnských spolků, kde aktivně působil až do své smrti. Za všechny

bych upozornil na jeho činnost v brněnské pob. CNS, v pobočce Medaile - Brno, SCB v Brně a také v býv. GHS Praha pob. Brno od r. 1970 a našem GH klubu. Al.Waigner se soustavně zabýval dějinami a genealogií rodů Mucha, Wigner, Pánek, Sobieský. V rodě Wignerů měl prvního předka zjištěného k r. 1485 a v rodě Muchů k r. 1616. Sestavil úplný rozrod Wigner - Weigner od praotce Jeremiáše Wignera z Třebíče od r. 1595.

Vytvořil též pro rodovou kroniku rodový znak, v němž je vyjádřena změna jména Wagner na Wigner. Pracoval též na vývodu své ženy roz. Muchové, jejíž otec byl Alois Mucha, řed. škol v Třebíči a významná třebíčská osobnost.

I když p. A.Wigner svá genealogická bádání nikde nezveřejnil a jeho téžiště v publikační práci náleželo numismatice a medailím, musíme ocenit příkladnou výtrvalost v genealog. bědání, kde posunul výsledky své práce k přelomu 16. a 17. stol., což se v úplné posloupnosti podaří málo komu.

Čest jeho památce !

V.Walter

Za prof. MUDr. Františkem Šantavým

V Olomouci zemřel dne 27.března tohoto roku ve věku 67 let prof.MUDr. František Šantavý DrSc. laureát státní ceny Klementa Gottwalda, dlouholetý vedoucí katedry lékařské chemie.

Zesnulý patřil k lidem jejíž zájem nekončí u jejich oboru. Zabýval se též

historií, heraldikou a genealogií. V nich uplatňoval široký rozhled a vědeckou akribii. Trvalým přínosem pro moravskou heraldiku i svědectvím o lásce k olomoucké univerzitě je jeho vzorná práce Organizace, pečeti a insignie olomoucké univerzity v letech 1573-1973, kterou napsal společně s Emilem Hoškem, a o níž jsme ji referovali (GHI 1982/c. 3).

Z genealogických zájmů třeba připomenout jeho pátrání po předcích akademického malíře Joži Uprky. Výsledky této práce shrnul do zatím neuveřejněné publikace Rodokmen rodu Huperků-Uprků 1665-1975 a též využil ve statí K stému výročí studia akademického malíře Joži Uprky na Slovenském gymnasiu v Olomouci, která vyšla v ročence Okresního archivu v Olomouci za rok 1979.

Nejsme povoláni hodnotit jeden prací bohatý život. Chtěli jsme však připomenout, že v mnohovrstevnatém díle zesnulého našla místo též heraldika a genealogie.

redakce

Výročí tuřanského rodu Šťastných

V polovině loňského roku oslavila své významné životní jubileum dlouholetá členka České heraldické a genealogické společnosti a našeho klubu paní Bohuslava Šťastná z Brna - Tuřan.

Kulaté výročí je příčinou přehlédnutí života a životního díla tuřanské vlastivedné pracovnice.

Bohuslava Šťastná se narodila 2. června 1912 v Tuřanech u Brna v rodině tuřan-

ského kantora. Otec Vincenc Šťastný, žák Janáčkův, výborný pianista a hudební skladatel působil v Tuřanech od r.1905. Matka – Marie Havelková, provdaná Šťastná, byla význačnou kulturní činitelkou na Brněnsku.

Životním povolením B.Šťastné se stala kantořina, jak už to bylo v jejich rodě zvykem. Dr. L.Hosák považoval tuřanský rod Šťastných za nejstarší kantorský rod na Moravě písemně doložený. Prostředí, které od mlada B.Šťastnou obklopovalo, v ní vzbudilo zájem o místní dějiny, folklór a hudbu. Největší podíl na utváření životního profilu měla maminka, členka pražské rodopisné společnosti, autorka prvních dějin Tuřan a sběratelka lidových písni a krojů. Také naše jubilantka věnovala celé období produktivního věku této zájmům. Tuřanské škola má od ní památku jednu z nejcennějších. Po dvacet šest let vedla místní školní kroniku, kde pečlivě zpracovala události od prvních zmínek o tuřanské škole až do současnosti. O tuřanské minulosti mnoho napověděly oba brněnské archivy a o hlubokém zájmu svědčí i dvouleté studium paleografie a sfragistiky na FF UJEP v letech 1971-2.

I po odchodu na zasloužený odpočinek věnuje naše jubilantka všechny své síly historickému bádání, zejména v oblasti tuřanských dějin a současně si všímá hudebního života, lidových zvyků a dbá o udržení tuřanského kroje a místních tradičních hodů, ostatků atd. Musíme rovněž připomenout řadu historických studií vydaných tiskem a několik desítek přednášek pro tuřanskou a brněnskou veřejnost.

Přejeme naší jubilantce do její další čingosti mnoho zdraví a chuti do práce. Zároveň blahopřejeme jejímu bratru prof. dr. Čestmíru Šťastnému, který je také naším členem, k jeho letošnímu životnímu výročí.

A do třetice připomínáme - maminka obou Marie Havelková-Šťastná, by se letos dožila sta let.

Bibliografie prací Bohuslavky Šťastné:

- 1) K historii budovy MNV v Brně - Tuřanech. VVM r. 18, 1966
- 2) První moravská továrna na cikorku... AVE r. 2, 1969
- 3) 20 let od založení JZD Mír Brno-Tuřany (příspěvek do sb.) Brno-Tuřany 1970
- 4) Vojenské tábory u Tuřan
Brno v minulosti a dnes. Sborník, sv. 9, 1970
- 5) Brněnské Ivanovice, Tuřany
J.Dřímal - V.Peša a kol. Dějiny m. Brna, sv. 2, Brno 1973, s.270, 304
- 6) Frekvence křestních jmen farnosti Brno-Tuřany v 17 st.
Listy GHS Praha, prosinec 1975
- 7) Antonín Matyáš Kramář
Listy GHS Praha, květen 1978
- 8) Tuřanský les ve světové literatuře a naší historii.
Jižní Morava r. 15, 1979
- 9) Hudební skladatelé Fr.Vinc.Kramář a Ferd.Ign.Louska. Zpravodaj České heraldické a genealogické společnosti, Jílové 1981

- 10) Chrlické rybníky v předbělohorském období, VVM r. 33, 1981
- 11) Antonín Matyáš Kramář - kantor Tuřanský, Opus musicum č. 8, 1982

Nutno ještě připomenout řadu drobných prací otištěných v brněnském denním tisku, Zpravodaji Kruhu přátel hudby v Brně a jinde, několik pořadů v rozhlasovém vysílání "Hlas Jhm. kraje" a řadu pásem v tuřanské škole pro žactvo ZDŠ.

Z připravovaných prací bych upozornil:

- a) "Tuřany v letech 1658 - 1710" lánský rejstřík, význačné osoby zde narozené, zemřelé, oddané, studující.
- b) "Tuřany v letech 1658 - 1710" muzikanti, řemeslníci - pohled do života zdejšího prostého lidu.
- c) "Turci v Brněnských Tuřanech" příspěvek k třístému výročí tureckého vpádu.
- d) "Kronika osvobození Brna - Tuřan 24.4.1945".

Vilém Walter

Naše blahopřání

Do svazku manželského vstoupil dne 19.března 1983 na Nové radnici v Ostravě předseda Klubu genealogů a heraldiků v Ostravě Vladimír Kejla.

Věrnou souputnicí jeho života se stala Jana Krejčí z Poruby.

Jmérem brněnského GH klubu oběma blahopřejeme dlouhá léta v lásce a štěstí.
red.

Co nového ve faleristice

Deník Lidová demokracie uveřejnil 12. 2. 1983 půlstránkový rozhovor s předsedou České společnosti přátel drobné plastiky Václ. Měřičkou. V. Měřička seznámil čtenáře Lidové demokracie s významem a posláním společnosti, která vyvíjí činnost na území ČSR. Upozornil na nejvýznačnější exempláře řádů, uložené v našich zámcích a pražských muzeích. V krátkosti se zmínil o bohaté publikační činnosti společnosti a o připravovaných publikacích. Je v zájmu i našich členů heraldiků, aby sledovali oblast faleristiky, která úzce s heraldikou souvisí a doplňuje ji. Zájemce o faleristiku upozornuji, že se v Brně připravuje založení druhé pobočky ČSPDP.

V.W.

Genealogie v denním tisku

Orgán Československé strany socialistické "Socialistický směr" č. 2 - 1983 přináší na zadní straně čísla rozhovor se sedmdesáti letým kronikářem západočeské obce Mlýnské Struhadlo, panem Františkem Brašnou. Na otázku redaktora S.s. "do jaké hloubky jste se dopátral v rodinných liniích" odpovídá p.Brašna:

"Do roku 1379. Ačkoliv tehdy obě jména nebyla povinná. Brašnové měli překrásná česká odlišení Ondřej, Štěpán, Tomáš, Martin. A v případném nezbytném vrchnostenském rozpoznání jejich povahové rysy. Ke cti předků - přes mnoho kolen zpět - se jmenovali i Štědří".

I přes ověření v red. S.s., že leto-
počet 1379 není tiskařský šotek, zůstává-
me nad genealogickým výzkumem pana Brašny
trochu rozpačití.

Znalost genealogických pramenů nás vede
k opatrnosti. Věříme však, že uvedený člá-
nek zaujme genealogy, kteří se zabývají
rody, jež nesou poměrně rozšířené příjme-
ní Brašna.

V.W.

O Z N Á M E N Í

Rod Sedláčků z Nového Telečkova
(okres Třebíč) a jeho rodové větvě - Drá-
pelové, Horcí a Strádalové, připravují na
rok 1985 již II.rodové setkání ve Velkém
Meziříčí. V tomto roce uplyne 360 let od
prvé zmínky o rodu. K tomuto výročí bude
vydána pamětní rodová bronzová medaile
o průměru 50 mm. Autorkou návrhu je akade-
mická sochařka Milada Othová z Brna. Na
lící medaile bude znázorněno rodové stave-
ní v Novém Telečkově, na rubu pohled na
Velké Meziříčí hradební branou, který bu-
de doplněn třemi znaky, Moravy, Velkého
Meziříčí a rodu Sedláčků z N.Telečkova.
Předpokládaná cena je cca 100 Kčs a pří-
padní zájemci si ji mohou zajistit sub-
skripcí na adresě:

Ing. Jiří Drápela
679 05 Křtiny 29, okr. Blansko

I N Z E R C E

KOUPÍM I.díl knihy RODY STARÉHO SLEZSKA
od Josefa Pilnáčka (písmeno A - F).

Vladimír Kučera, náměstí
PFB 19, Brno PSC 615 00.

AKTUALITY

Mezinárodní uznání Jiřímu Loudovi

Dne 24.března 1983 převzal v Londýně Jiří Louda pamětní medaili Juliana Bickerstetha, kterou uděluje Ústav pro genealogická a heraldická studia v Canterbury za pozoruhodné výsledky v genealogickém bádání. J.Loudovi byla medaile udělena za jeho knihu o panovnických rodech v Evropě (Srovn. GHI 1983 č.1, s. 36). Medaili mu předal president ústavu lord Monckton z Brenchley za přítomnosti ředitele ústavu C.R.Humphery-Smitha a řady dalších významných osobností, mezi nimiž byl i sir Colin Cole, nynější anglický král heroldů.

Našemu badateli se tak dostalo uznání, které je udělováno jen nejznámějším odborníkům v heraldice a genealogii, mezi nimiž můžeme jmenovat sira Anthony Wagnera, J.P. Brocke - Littleho, earla Mountbattena z Barmy, Leona Jéquiera a celou řadu dalších. Je třeba připomenout, že do zahraničí byla tato medaile udělena jen vyjímečně. Je nazvána po Julianu Bickerstethovi (1885 - 1962), který se zasloužil o rozvoj genealogického bádání a jehož odkaz rozvíjí jmenovaný ústav.

Srdečně Jiřímu Loudovi blahopřejeme k této poctě a přejeme mu mnoho úspěchů v další badatelské práci.

red.

Moravský a slezský genealogický slovník

Klub přátel vojenské historie při 606. ZO Svazarmu n.p. Zbrojovka Brno začne

vydávat v roce 1983 nadepsanou publikaci,
u jejíž kolébky stál prof. L.Hosák. Ny-
nější redaktor J.Skutil připravil za při-
spění širšího redakčního kolektivu prvou
část, obsahující písmena A - Be.

red.

U p o z o r n ě n í r e d a k c e

Prosíme odběratele GHI, aby si nedá-
vali svázat předchozí ročníky. Ke každému
v příštím roce vyjde obsah a jmenný a mí-
stní rejstřík.

Příspěvky zasílejte na adresu:

PhDr. Tomáš K r e j č í k
Grohova 33
602 00 Brno

Úprava rukopisu

K otištění se přijímají příspěvky členů Genealogického a heraldického klubu DK ROH Královopolské strojírny v Brně, případně i práce nečlenů. Redakční rada si vyhražuje právo zkrátit zaslány příspěvek, aniž by se tím narušil jeho smysl. Závažnější zásahy do textu lze provést jen s vědomím autora.

Za správnost a původnost článků odpovídají autoři. Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

Citace - musí odpovídat ČSN 01 0197. U citací knih se uvádí jméno autora, název díla, místo a rok vydání a strana, která se citace týká.

U časopisů nejdříve jméno autora článku, název článku, název časopisu, ročník, rok vydání, číslo a strana.

U pramenů uvádíme nejdříve instituci, kde je pramen uložen, fond a číslo, pod kterým je uložen, příp. bližší označení - karton, svazek, folio, strana apod.

Citace se uvádějí vždy v původním znění a v původní řeči, citace v jiné abecedě než v latince se přepíše do latinky.

Úprava strojopisu - příspěvek musí být napsán psacím strojem s normálními typy (ne perličkou) na bílém papíře formátu A4 jen po jedné straně.

Na jednom řádku smí být nejvýše 60 úderů včetně mezer. Stránka smí obsahovat nejvýše 30 řádků. Kresby musí být předem konsultovány s redakční radou.

Příspěvky musí být odevzdány ve dvou kopiích. Příspěvky nejsou honorovány.

GENEALOGICKÉ A HERALDICKÉ INFORMACE

Vydává jako interní tisk pro potřebu členů v nepravidelných lhůtách Genealogický a heraldický klub při DK ROH Královopolské strojírny v Brně, Palackého 78.

Odpovědný redaktor: František Špírk

Redakční rada:

JUDr Jiří L. Bílý, PhDr Adolf B. Král, CSc.,
PhDr Tomáš Krejčík (výkonný redaktor),
PhDr Ivan Starha, Vilém Walter.

Kresba na obálce: Jiří Louda

Bezplatný odběr vázán na zaplacení ročního členského příspěvku.

Povoleno odborem kultury JmKNV č.j. kult.
191/83 - dr. No 1.6.1983